

ROMAAN

N° 19

SISU:

Anny Wotke: Punasel kaldal.
H. Courths-Mahler: Armastuse okaste.
Herian Bang: Wennaksed Bedini.
Andres Silla: Jää wabaks!
Pol de Mont: Kui Jeesus magama heilis.
Stefan Tõmõrkeny: Wõilus sõduriga.
Kirgiiside mõtted.
Miriam Michelson: Ameerika naiskeel.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

HEINRICH LAGUS

Tallinn, S. Karja tän. 18

Telefon 12-53

Ladus alati saadaval:

Hafta

Masut

Petroleum

Bensin

Masina-

Tsilindri-

Mootor-

Wasellin-

Spindli-

õli

Wärnlits

Wankrimääre

Karbolineum

Terpentiin

Puutõrw, Katusetõrw, Katusepapp, Seebikiwi,
Lilm, Kriit, Pesusooda.

H. LEOKE, Wiljandis

Kõlge täielikult näitekirjanduse
keskladu Eestis

≡ Nimestikud hinnata ≡

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

Tallinn, W. Karja tänaval.

Kõnetraat 6-02.

Wõtab kõige kasulikuma-
tel tingimustel raha hoiule
ja toimetab kõiki panga-
- - - operatsioone - - -

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

Tallinn, W. Karja tänaval.

Kõnetraat 6-02.

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

TALLINN
Rataskaevu tän. 14/4

M. ANDREESEN

TALLINN
Rataskaevu tän. 14/4

Olen saanud Inglismaalt kõiki sügise- ja talvehooajaks tarwisminewaid meesterahwa palitu-, ülikonna-, iraki- ja smokingriideid. Walik 360 mustrit. Peale selle suur walik palitu-, kasuka-, krae- ja muid nahku.

Cand. rer. merc.

Hans Margens

Kaubanduslikud õhtu-
kursused ja tunnid üksi-
:- kult ja gruppides :-

Tallinn, S. Pärnu maan-
tee nr. 16, k. 1.

Romaan

N° 19

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Punasel kaldal.

Saksa kirjaniku **Annj Wothe** romaan.

(Lõpp.)

Ja sellepärast olnud tal täna nõu ka ilma kutsumata siia tulla, et talle kõik ära ütelda. Waba tahtis ta olla ja oma wabaduse eest oli ta tahtnud wõidelda. Ja nüüd andis talle Svea wabaduse ilma nõudmata ja ta siida tundawat häbi, nagu rõhuks teda mõni süü, mis eest ta andeks paluwat. Aga oma sõpruse, selle pidawat Svea talle kinkima.

Geert väätis ruttu ja tõtates.

Svea kuulas seda waewalt. Minult üks tunnis kui tuleleek ta hinge: Geert ei armastanud teda, waid armastas Hemmingi walgewerelist naist, kelle peale tema, Svea, kord nii kõrgilt oli alla waadanud.

Ta oleks mõinud waljusti ja kibedasti naerda. Ja sellepärast kõik need wõitlused, sellepärast oleks ta peaaegu oma lapse kaotanud, et ta nüüd siin nii rahulikult seisis ja ütles: „Ma ei ole siin iial armastanud. Mine sina oma teed, mina lähen oma teed!“

Svea noogutas ainult tajakesi pead ja ütles siis:

„Mida Teie ausaks arvate, armas parun, ja mis Te uskusite minule pidawat ütleva, oleks küll puudutamata jäänud. Aga võib olla on see minu edewusele terwiseks, kui kureid, kuidas lood õieti olid. Sellepärast lahkume teadwuses, et oleme mõlemad efinud ja et me üksteise peale sellepärast pahased ei ole.“

Geert hoidis krahwinna wäikest, kahwatut lätt oma pihus.

Svea, andke mulle andeks“, palus Geert loojasti, ja terwitage minu poolt Godewari. ütlege talle, et ta mulle alati on armas olnud ja et ma alati lahkesti tema peale mõtlen. Teid aga, Svea, palun ma, mõtelge minu peale wäikeselt, nagu furnu peale mõeldakse, kes iial

enam tagasi ei tule, aga meis ometi ometi edasi elab“.

Svea pea wajus tasakesti longu. Geert ei pidanud ta palawaid pisaraid, mis tal üle paigete weeresid, nägema, ta pidi teda nägema uhkena ja kindlana.

Weel filmapilgu seisis Geert ja filmitses kurbwalt prouat, kelle õrn teha ähwardas kõssi wajuda, aga kes ometi nii uhkesti ja firgesti ruumikas toas seisis.

Siis lahkus ta.

Svea aga wajus, niipea kui uks kinni läks, minestades sohvale.

Kui ta jälle toibus ja kohmetult ringi waatas, siis teadis ta ainult, et ta elu tuli igawesti kustunud ja ta elu nüüd pimedaks oli jäänud.

Kaskesti wedas ta enda Godewari woodi ette.

Godewar filmitses teda oyna sinifilmadega. Kas oli see kahwatanud naine tema ema?

„Ema“. küsis ta ehmatades. „Sa nägid teda?“

„Jah, Godewar, ta jaadab sulle oma wiimised terwitused ja lasseb ütleda, et sina talle alati oled armas olnud ja et sa peaksid õnnelik olema?“

„Ja sina, ema?“

Kui ahastades lapseilmad uurisid.

„Minud ei ole ta iial armastanud, Godewar, ei ialgi“.

Muuksumine raputas õrna naise teha, kes oma lapse woodi ees põlmitas.

„Nüüd oled mul ainult weel sina!“

Õjimeest korda tekkis Godewari filmadesse arusaamise aim ema kannatusest ja ohwrist, mis ta toonud.

Ja ta mõttis ema pea ümbert õrnasti kinni ja ta pisarad niisutasid ema juukseid.

Nüüd naeratas Svea kõiges omas walus. Kõvasti surus ta tütre rinnale. Ta oli palju kaotanud, aga ka palju mõitnud — oli mõitnud oma lapse püha, ohwimeelse armastuse.

Reispäewapäike seisis oma kuldwalgusega meremoogudel ja walged kajakad tõusid hõisates illes taewasinasse.

Sügiserahu lehwis üle nõmme, ja walged ämblikudõrgud loondufid kanarpiku warte ümber, mis kuuwanult uut kewadet unes nägid.

19.

Üle pruuni nõmmefõrgustiku Buuasel kaldal sammus mõttes Geert Ranzhar Wõllamäe jalal seiswa ilusa Friirimaja poole.

Weel rufus walus lahkimine Sveast raskesti ta hinge, aga juba oli, kuma ta üle lõpmatu nõmme sammus, nagu lähetsid laialt mustad pilwed, nagu tõstaks ta hing uuesti tiibu. Kui ilus paistis talle ta wabadus, wabanemine kütkest, mis ta enesele ise ferge-meelselt kaela mõtnud!

Uga Antje oli talle igawesti kadunud, ja raskesti ahwardas teda hirmus katastroof, millega kapten Tamen ja punane Ose teda hirmutasid. Kuid Geerti pea tõusis ifka kõrgemale ja ta filmad wälkusid wõitluswaluist, kui ta Friirimaja madalale läwese astus, mille taga kapten Tamen tütre seltsis elas.

Tüdruk juhatas teda suurde, madalasse tupp, milles suurtõuguselt niikerdatud majariistad ja tinaga ümbritsetud aknaaasid, kust sinine meri teretades sisse wahtis.

Kes terawasti filmis, wõis siit ifegi Fredbenshooget näha. See nähtus tõmbas Geerti kulmud kippa.

Laewamudel rippus nagu ennegi laes, aga sellest nägid üle lehwimat tumedad warjud, kui Geert karsitult kapteni ootas, kes ennast laua wadata laskis.

Wiimaks kajasid põruwad sammud, ja omas terwes lauses, selgas sinine laewamehe üllalond ja tulipunane west, seisis kapten Tamen uhkasti läwel, Oset kae kõrwal hoibes, kes, teredasti ehitult, wõidurõõmus naeratus näol, isa seltsis tupp, astus.

„Noh, see on ilus, herra, et ometi lord meie maija teed leidsite“, teretas Geerti kapten, wõttis kuldse tubakatoofi wälja ja nuusutas. „See kestis ju küllalt kaua. Oli ka wiimane aeg, et arusaamisele jõudsite, sest tüdrukut oli juba wõimata kallutada. Noh, ütles oma peigmehele tere, rumal tüdruk. Noh, kas saab ju?“

Ose ei liikunud. Waenulikult sirawail filmil wahtis ta Geert Ranzhaule wastu, kes

nüüd toonil, mis waturääkimist ei sallinud, kaptentile ütles:

„Kas ei saada Teie oma tüttart wälja, Klaus Tamen? Mis mul Teile on ütelda, ei jalli tunnistajaid.“

„Ta jääb siia“, ütles kapten, „sest see on dieti tema asi, mis mina ajan“.

Pikkaw naer tuli Ose juust.

„Kas paruni-herra mind wahest kardab?“

„Noh, siis jää siia“, wastas Ranzhau, „oleksin siin heameelega sellest läilast kauplemisest ilma jätnud“.

Rahulikult wõttis ta kapteni wiimse kirja taskust ja ütles pikkamisi:

„Teie olete mulle siin kirja kirjutanud, kapten, milles nõuate, et ma oma kihluse krahwinnaga lõpetaksin. Kihlus on tühjaks tehtud, mis tahate siis nüüd weel?“

Ose huultelt tuli kihatus. Paari kassitaoluse liigutusega libises ta just paruni juurde, wahtis talle niiskeil filmil näkku, surus käed rinnale ja ütles:

„Siis olete päästetud, herra, ja mina olen Teie oma“.

Geert liikkas punabea, kes ennast ta rinnale tahtis suruda, rahulikult tagasi ja wastas karedasti:

„Ütleksin Teile juba ette, kapten, et Teie tütar meie siin ees on, aga Teie ei tahtnud ju teistiti. Seda tulin Teile ütleva ja ühtlasi teatama, et mina Teie nõudmist, Teie tüttart naiseks wõtta, iial ei täida! Nüüd wõite teha, mis ise tahate. Minge kohtusse wõi ksenidage, mis teate, wälja ilma, minule on see üks kõif. Kui Te aga weel lord julgete mind ahwardada, siis olen mina ise see, kes kohtusse läheb ja Teid alatu teotule ja wäljapressimise eest wassutusele wõtab. Kas saite minust aru, kapten?“

„Dhoo“, naeris wanamees laial näol. „See Teile juba lähets, kui nii kerkesti pääselkite! Ei, mu armas, seda ei ole. Olesin küll parema meelega näinud, et mu tütar kellegile teifels — noh, wiisakamast perekonnast olesks läirud, aga tüdruk armastab Teid lord ja sellipärast täidan ta tahtmist, kuigi mulle mõni ausa nimega wäimees olesks armsam olnud“.

„Weel üks sõna“, hüüdis Geert lõõmawa wihaga. „ja ma lõõn Teid maha kui hullu koera. Teie-jugusega tuleb teistiti kallitada. Olen Teie wastu liig hea olnud, aga nüüd on sel lõpp ja weel täna peate nägema, kuidas niisuguste wiisräwakatega, nagu Teie olete, tuleb ümber käia. Üks eest ära, wõi ma unustan Teie hallid juukses ja teen enesele tee!“

Kapten Tamen naeris.

„Ühke Te olete, pagana uhke, seda peab ütleva. Noh, ja see saab Osele meeldima. Sest tema on ka uhke. Minul seda omadust ei ole.“

Ja kui armate, et luiskan, siin näitan Teile tõendusi, et Teile isa mu kaaslane oli äris, mida „mustaks“ nimetate, kui Teile wiimati näidatud paberist veel küll ei ole“.

„Jaa!“ hoiatas Ose.

„Hea suu ja oota, kuni sinult küsin. Too sealt see kastikene siia!“ kästis kapten karedasti.

Ose läks wiivitades wana kapi juurde ja tõi sealt kastikese ning pani lauale. Ta ei julenud Ranzau peale waadata, kuid naeratas, seft nii ärritatult ei olnud ta Ranzaud weel iial näinud. Kuhu ta pääsis? Nüüd oli ta temale ometi kindel.

„Minule ei ole tõendusi waja Teile kōri-lõikamistele“, wihastas Geert. „Jga rääkimine Teilega alandab mind. Tarwitage oma tõendusi, kelle wastu ise tahate. Minule aga andke tee wabaks, wõi muidu ma näitan Teile, mis Te wäärt olete“.

Kapteni ottaesifel tursus wihajoon. Wilistaw toon tuli tal suust, aga efsitamatult awas ta nüüd kastikese kaane. Kasti sifu kiirgas ja kirendas. Kuld ja kallid kivid sirasid seal.

Soolekult wiskas kapten need kallid asjad lauale, kuni kast tühi oli. Siis awas kasti põhja sealt paisus kolletanud paberite hünit wälja.

„Nii siis wõtte oma häbi ise lugeda“, urises kapten. „Ose pärast ei tahtnud ma neid Teile siamaani näidata — nüüd tundke neist lõbu. Tahan näha, kas weel lõugu tarwitate, kui neid olete lugenud“.

„Põdage“, hüüdis Ose Geertile, kelle käst tahtmatult paberite järele kahmas. „Weel on aeg, herra! Winus sõna Teile suust ja need paberid lendawad tulle. Te teate, mis mõtlen“.

Geert oli furnukahwatu. Wõikusetundega liiskas ta Ose kae tagast.

„Mina loobun igast abist, mis sealt poolt tuleb“, ütles ta warijewail huultel.

Ose hakkas pillawalt naerma.

„Kui uhke Te olete ja kui kõrk! Ja ometi oli Teile isa see, kes minu isa efsiteele wiis!“

„Konoh“, hüütis kapten, „mis sulle meele tuleb. Oma isa jäta kõrwale. Klaus Tamen on aus mees, mida teistest mitte ei wõi ütelda“.

Ose filmades wirwendas kōitemaksuhimuline jara.

„Teie põlgate mind“, ütles ta warijewail suul. „Olete minu enesest ära liiskanud juba siis, kui mu süda alles puhas ja tahe hea oli. Olete mind jalgade alla tallanud, kus iial saite, ja mina olen Teid armastanud, alati armastanud. Aga nüüd, nüüd wihkan ma Teid ja tahan naerda, hõisates naerda ja õnnelik olla, kui Teid murtult maas näen, nagu Teile minu olete õnnetuks teinud“.

Ta hakkas ägedasti nutma ja liiskas kastikese ägedalt Geerti ette.

Kapten Tamen raputas pahaselt pead. Mis see haletsemine tähendas? Ose oli lihtsalt hull. Kõik läks ju nii, kuidas pidi minema. See puudus weel, et ta tugew, filmasüdamega Ose pehmeks sai nagu wana pesunaine, kui tarwis oli rumalat meest wõrku püüda.

Geert oli ühe paberi warijewail sõrmil lahti teinud.

Klaus Tamen wõttis selle ta käest, pani prillid ninale ja üles raskesti ja pikkamisi:

„Siit leiata lepingu kompani-äri kohta, mis Teile isa ja minu wahel olnud, ja see näitab Teile, mil kombel Teile isa warandus nii ruttu kaswas. Jutt on kaupade wõist Indiast, Hiinast ja Jaapanist. Kas saite aru?“

Geert wahtis tarretult paberile. Tähed tantsisid ta filmade ees. Polnud tahtlust, allkiri oli eht. Ja see oli tõesti ta isa käekiri, mis teatas, et ta Klaus Tameni äris osanik olnud, ühes Tameniga, kellest räägiti, et ta salakaupa wedanud ja enesele nii ülekohutult warandust omandanud.

Tume ohe tõusis Geerti rinnast. Murtult wõjus ta toolile. Ta filmad wirwendasid. Nutuks tehtud, olenem nende inimeste heatahtlusest, kõik ta elu ja au häwitatud. Ta olesk heameelega nutma plahwatanud, kuid waikis siiski. Surnukahwatult wahtis ta oma ette, lõuetu sellest hirmsalt kohast põgenema, kus ta elu nii halastamatult häwitati.

Ose seisis suuril filmil ja wahtis talle ühfil filmil otse. Pool hiimalik-waljust, pool uudishimulikult.

Kui kummaline oli waadata, kuidas see tugew, kõrge, uhke mees tema ees nüüd põrmus maas oli! Metfik rõõm tuikas ta südamesse. Nüüd oli ta ometi tema oma, kuigi ta weel wastu pani. Ja kuigi ta teda weel eemale tõukas, parem ta temast ometi ei olnud. Jlad olid neil ju ühesugused alatud. Ta heitis wõiduka pilgu oma isa poole.

„Nah, toibuge jälle“, julgustas Klaus Tamen Geerti poole heasüdamlikult. „Te ei tahtnud ju teistti. Nüüd teate, mis Teid ootab, kui seda ei tee, mis nõuan. Sellepärast tehke lihibald. Kas tahate Oset wõtta ühes nende pulmalingitustega wõi mitte?“

„Ei, ja itka jälle ei! Wõtte need paberid ja näidake neid kogu maailmale. Minge kohtusse ja nõudke, et ma isa waranduse wälja annan, sin, kandke hoolt, et kerjajaks jään, minule on see üks kõik. Parema istun wangis ja tasuta isa patud, kui et teiega liitun. See on minu wiimne sõna!“

Geert oli tõusnud ja seisis sirgelt wihase kapteni ees.

„Ja Teie usute, et siis kõik korras on?“
kõnendas Klaus Tamen vihahelt. „Ei, mu ar-
mas, nüüd alles algab tantš. Teie tahate veel
kõtkida, Teie? Need paberid murravad Teie
kaela ja Jumale eest, elu aeg olen ma oodanud
tundi, mil Teile ja Teie terwele neetud sugu-
wõtsale saan kätte maksta, mis mulle kogu elu-
aja olete teinud. Ose pärast ootasin ma. Ose
pärast jätsin Teile Teie au, mis sama wähe
wäärt on kui minu oma ja mille peale ma wi-
listan, aga nüüd peate Klaus Tamenit tundu-
ma õppima. Teie peate teadma, et olete nõrt
pilliroog, kui mina Teid ei hoia“.

Metfiku ärewusega kahmas ta kübara järe-
le ja siis paberite järele, mis laual seisid.

Samal pilgul jooksis Ose sinna, kahmas
paberid oma kätte ja jurus nad rinnale.

„Need on minu omad, isa“, ägas ta. „Sa
ise kinkisid nad mulle ühes kalliskiwidega —
eks?“

„Kuidugi“, urises kapten ja mõtles: Ose
on pagana tüdruk. Tahab ise kätte maksta.
Noh, kui tema seda teeb, siis hoidku ta alt.
Wäljusti aga ütles ta: „Kra tee lollust, anna
paberid siia. Nüüd tarwis tegutseda“.

„See peabki sündima“, wastas Ose furnu-
kahwatult. „Kättemaks on minu asi ja minu
päralt on seal see mees, kes mulle wõitakt sel-
ja pöörab. Wäike käesurumine minu poolt wõib
ta häwitada wõi elule tagasi anda. Tarwitfen
ainult tahta, ja ta on minu jalgade ees —
autu, põlatud, nagu seda Ose alati olnud.
See on õnn, mille jarnast ma unistadagi ei
ole julenud. Minu käes seisab ta saatus.
Õniskasfin õnnes ja nutasfin walus, et ta
minu omaks on saanud, see uhke, isandalik
mees, kes kaastunnet ei tunne! Ma olin pa-
ha, olin seda; ma naersin pattu tehes ja nut-
sin hea olles ja pole iial kedagi maaismas nii
armastanud ja wihanud kui seal seda meest,
kes nüüd minu meelewallas on. Tema pärast,
kes Antjed armastas, wõtsin ma Antjelt mehe,
tema pärast olin paha ja tema pärast oleksin
saanud heaks nagu wagad lapsed, kui nad ema
kõtkisid palwetawad. Ka minul oli kord ema ja
ma palwetasin temaga ja tema õpetas mind
õnnistama neid, kes mind sajatasid, ja armas-
tama neid, kes mind wihkasid. Aga selle ma
unustasfin, ei teinud ema tahtmise järele. Seda
on palju aega tagasi, kui ema minust lahkus,
ema, kes mind armastas, ja nüüd, nüüd esi-
mest korda tean ma, mis ema mõtles, kui ta
ikka jälle andeksandmisest wääkis“.

Pikkamisi, kinnisilmil, paberid kõwasti
wastu rinda surutud, oli Ose wääkinud; nüüd
tõstis ta filmad.

Nagu kullaleel siras ta sõbade alt. Kas
need ei olnud säravad pisarad.

Geert filmitses seda wõdrastades, rahu-
tult. Mis see muutus tähendas?

„Sul on õigus, Ose“, ütles ta pikkamisi.
„Olen täitsa sinu meelewallas! Lõpeta oma kät-
temaks, mina ei pilguta filmagi“.

Ose punapea wõjus sügawasti longu. Ja
enne kui teda keegi sai takistada, wiskas ta pa-
berid põlewasse foldetulle, mis himukalt neile
kallale asusid.

„Oled sa hull, tüdruk?“ kõnendas kapten
kolde juurde rutates, et paberid päästa. See
oli nagu wihane möirgamine.

Kuid ta jäi hiljaks. Paberid olid juba põ-
lenud.

Toorelt raputas ta Oset õlast.

„Kas sul häbi ei ole, sa wilets tüdruk-
raisk?“ kõnendas ta. „Kas sa siis aru ei saa,
et nüüd kõik su lootused ja ihad läinud on,
loll tüdruk?“

Ose seisjis kahwatult ja wõhtis Geertile, kes,
kummaliselt pörutatud, Osele näkku wõhtis.

„Ose“, tuli ta wõrisewalt suult, „Ose, sa
oled suurte asjadega hakkama saanud, sest sa
oled iseenese ära wõitnud. Mis sa mulle sel
tunnil andsid, on enam wäärt kui armastus,
mida ma wastata ei wõi. See on usk sinu sü-
dames peitumasse headusse, südantpörutaw
teadmus, et sa veel pole kadunud, nagu ma
uskusin. Ma õnnistan seda tundi, Ose, kuigi
ta mulle selle walusa äratundmise kõi, et keegi,
kes mulle wäga armas oli, ja teda ma austas-
sin täis ustawat lapsearmastust, warju läbi
on tumestatud, mida ma kaotada ei saa ja mi-
da isegi sinu häwitus töö ei kaota“.

Ta tähendas koldele.

„Sa oled tõendused, et ta minu isa“ —
siin katkes ta hääl — „aus ei olnud, seal hä-
witatud, aga tegu jääb ja loidab leekfirjana
minu südames. Ta ajab mulle häbipuna pal-
gesse ja ei lasse mind rahu leida, enne kui lepi-
tud on süü, mis mu õnnetu isa oma hingele on
koormanud ja lastele päranduseks jätnud.
Weel ei tea ma seda, Ose, kuidas seda kõike le-
pitada, sest kui ma nüüd ise lähaksin ja oma
isa peale kaebuse tõstaksin, siis ei usu seda
keegi ja mina ise ei tohi pealekaebajaks olla
õnnetule, kes kõrwale läks õigelt teelt ja teda
ma olen jumaldanud“.

Geerti hääl kustus. Silmapilguks pööri ta
käe filmadele. Näis, nagu oleks ta wantunud ja
tuge otfinud.

„Siis minge Jumala nimel, herra“, ütles
Ose tasakeeli. „Teie sõnad on näidanud mullegi
tee, mida mõbda mina ja mu isa peame käima
ja mis meid wabastab kõigest süüist. Me tänan
Teid“.

„Oled sa hulluks läinud, tüdruk?“ karjus
kapten. „Mis lollu juttu sa ajad? Kas usud, et

mina peaksin lollide naiste tuju järele tant-
sima?"

"Ei, isa, seda ei ole ja kunagi teinud. See
aga —" ta võttis seinalt ema pildi — "kes
sinu waljuse kätte huffus, manitseb mind sinu-
le ütlemata: Pööra ümber isa, veel on jaks
aeg!"

"Dollus", urijes kapten, aga ta filmad pea-
tujud aralt selle järele, keda ta kord armasta-
nud ja kelle ta lõpuks ometi omakasupüüdmise-
le oli ohwerdanud.

"Urge pange pahaks, herra parun", umi-
ses ta naeratada katjudes. "Kui Dse seda ta-
hab, siis pole Teil midagi karta. Mina soovin
ju ainult, et tema rahul oleks, sest teist peale
tema mul ju maailmas kallist enam ei leidu".

Geert wiiskas tõrjudes käega. Niid olenes
ta ju veel ainult selle wana patuse armust ja
pidi veel tänulik olema, kui see ta häbi maa-
ilmale ei kuulutanud. Wiiskus iseene ees är-
las Geertis. Ta tundis elu eest õudu. Aga
siin ei tohtinud ta enast näidata nõrgana. Na-
gu wõitja pidi ta siit majast lahuma, kui ta
ta uhkus murdus.

"Rubage, et Teid saadan, herra", tuli kart-
likult Dse juust, "wärawani, sest siit läwest ei
tule Teie wiististi iial enam üle. Olgu Teie
tulewit hele, nagu minul pime on".

Kas ei olnud üks teine naine alles mõne
tunni eest talle sedasama ütelnud? Kas elas
ta siis ainult teiste walu tegemiseks?

"Ma tänan Teid, Dse", wastas Geert ja
ulatas neiuale kätt. See võttis selle alandlikult
wastu, ja enne kui ta takistada juutis, oli neiu
oma pehmed punahuuled sellele surunud. Geer-
ti käest kõwasti kinni hoides, saatis ta külalise
wähja ukse ette.

Ta ei näinud, et wana kapten talle pead
raputades järele waatas, nagu oleks ta hull.
Ta filmad pöördusid merele, mille kohal siraw
wikerkaar kumernes. Geert ja Dose nägid selles
mõlemad rahu märki.

"Jumal juhtigu sind, Dse", ütles Geert lii-
gutatult, "ja andku sulle jõudu headusele".

Dse noogutas pead. Näkkida ta ei suut-
nud.

Sis lahkus Geert ja sammus kindlal sam-
mul teele.

Dse waatas talle järele. Ja kui Geert kau-
gele kadus, wajas ta haledasti häält tehes
läwale minestades maha.

Gealt leidis ta isa, kes lohkudes oma mi-
neetanud last filmittes.

Sis aga võttis ta Dse julle ja kandis tupa-
pa, nii õrnasti kui ema oma haiget last.

Kui Dse oma filmad wiimaks walusa nae-
ratusega awas, hüüdis wanamees südant-
lõhestawalt:

"Ära sure, Dse. Ära sure nagu ema. Ma
teen kõik, mis tahad — kas kuuled, Dse?"

"Jah, isa! Meie lahtume siit, läheme siit
kaugele, kus meid keegi ei tunne, ja seal tah-
me saada heaks, isa, nii heaks ja ausaks kui
see, keda me tahtsime häwitada. Kas lubad se-
da, isa?"

"Müidugi, Dse, kõik, mis ise tahad!"
Naeratus lehmis üle Dse kahwatanud
huulte.

"Oleme head, nagu seda ema oli", sofiastas
ta, uuesti langes minestusse.

Ja wana hall patune, kapten, istus öö ot-
ja Dse woodi ees. Ta kuulis neiu segaseid so-
nimisi, milles ta enese peale kaebust tõstis, ja
kuulis, kuidas ta enda tema poolt märjebes
ära pööras, sest et ta ema oli surma ajanud.

Ja kõik see paha, mis kapten elus teinud,
seisid sel tunnil ta ees. Sel ööl, mil Dse sur-
maga wõitles, ja mil Tamen teda minna ei
tahtnud lasta, lastis ta oma möödunud elu
esimest korda oma waimufilmade eest mööda
lehvida ja nägi, et see elu kadunud elu oli.
Armas hing, keda ta armastas ja kelle heaks
ta petnud, keda ta oli näha tahtnud rikkana ja
õnnelikuna, tema Dse, see tahtis taht lahuda,
jee oli teiseks saanud, ei olnud enam tema laps,
waid ainult veel selle waike naise laps, kelle
heaks ta elus nii wähe teinud ja kes niid ome-
ti ta armsa wana, ta Dse, temalt ära riisus.

"Seda on ta palwetamine teinud", umises
ta, "tema palwetamine".

Ja ta katjus omagi kangeid sõrmi palwele
koffu panna ja ta hing kisendas esimest korda
elus Jumala poole Dse elu pärast.

Koiduajal kadus palawikuumus ja Dse
lamas rahulikult ja magas. Aga kapten nägi
pifraid ta filmariipsmete all ja need põlesid kui
tuli ta hinges. Wihajelt äigas ta käega üle
filmade. Kes oleks mõinud uskuda, et ta nii-
jugune eesol oli, nii pehmesüdamega kui naine!
Aga kui Dse ellu jäi, muud soowi tal enam ei
olnud — siis tahtis ta temale ometi näidata,
et ta nii wäga paha ei olnudki kui uskus. Ju-
mala eest, seda tahtis ta tütrele näidata.

Raste udu woogas maja ümber. Tormi-
tuul hulus nõmmel ja Punase kalju ligidal
maja kohal, milles Dse niid jälle elust und
nägi, süütust ja potuta elust. — — —

Ka Geert Ranzau ei maganud sel ööl. Ta
mõtles ja mõtles ja kaalus ja kaalus, kuni
talle selgetis jai ta eluülesanne. Aga ta pidi
jäama ühikult, surmühtikult. — — —

Rinkens kolbetule ees istus ja tormiwingumist kuulates unistas.

Wiimne õõ oma kodus. Homme tahtis ta lahkuda, tema ja Rinkens. Nagu waitse kokkuväärkimise peale olid nad kõik ette valmistanud, ilma oma kavatsustest eriti kõnelemata. See pidi paistma nagu lõbusõit. Tema, Rinkens ja lapsed! Saew pidi nad wälja wiima laiale merele, wastu teadmata ja tundmata tulewile.

Mingisugust kartust polnud Antje hinges. Ta pidi kindel olema ja tahtis seda olla. Ta pidi oma lastele isa ja hea nime alles hoidma ja ise oma kohused täitma. Mis sellest, et ta Rinkensi ees tihti õudu tundis ja fagedasti käsi ringutas lõpmata piinas, kuidas sellest pääseda!

Minus, kes talle päästmist wõis tuua, wiibis temast kaugel ja pidi taht kaugel wiibima. Ta ei olnud Geerti enam näinud. Ja nüüd pidi ta temast lahkuma sõnatult, pilgutult.

Henning Rinkens ei olnud täna kodus, ja esimest korda oli Antje sellepärast mures.

Torni hulus maja ümber, ja kõrgemale ning kõrgemale tõusis merepind. Niisuguse ilmaga Rinkens täna küll wiist koju ei tulnud. Waewalt oli wõimalik madalmerest üle tulla.

Tüdruk oli juba hommitul wära Arsume omaste juurde läinud. Antje õhtas raskesti. Ta ei pannud tähele laste magusat juttu, kes põrandal mängisid, ta kuulatas ainult tormi wingumist, mis maja raputas.

„Näib peaaegu, nagu tuleks uputus“, oli Henning juba eelmisel õhtul ütelnud, aga mere oli olnud peegeltasane ja et aeg taga ajas, oli ta laewaga Keitumi sõitnud oma äriasju koraldama, enne kui Sylti saarelt igawesti lahkus.

Antje ei tunnud hirmu. Juba tihti oli wood wana maja ümber mässanud, juba mitu korda oli ta ühikul õõl maru wingumist kuulatanud ja ei ita kartnud.

Uga täna ei julenud ta lapsi magama panna, ehk küll wäike Beer juba ammu filmi hõõrus.

Õhus luuras midagi tumedat, ahwardawat. Ja Henning ei tulnud ega tulnud. Kui wesi tõusis ja ta majani ulatas, kes pidi siis teda ja lapsi päästma? Uleaedsed olid kaugel, ta nende majade ümber wulises wesi. Ei olnud seal enam teed ega maad. Minult wesi, wesi.

Palaw hirm tõusis ta rinda. Kuhu jäi Henning nii kauaks? Ta oleks weel wõinud üle madalmerest tulla lapsi ja teda päästma, enne kui see ju hilja oli!

Wõi oli ta ometi ilma temata ja lasteta põgenenud wälja laia maailma?

Puna kattis Antje palgeid.

Wõi — siin jättis ta süda tufsumise — oli punane Dse oma ahwarduse teostanud ja Henningi ära annud?

„Ei, ei“, kisendas piinatud naije süda, „see ei wõi olla, sest ma tegin ta ju wabaks; ta rõõmustab, kui mina tema asemel lahkun, ja ei anna Henningit mitte ära, kuigi ta tema süüdsse usub“.

Kui kummalisena Henning ennast talle oli näidanud. Antje oli uskunud; et Henning sel tunnil, mil ta tema seltsis Geerti juurest lahkus, talle oma hinge ilmutab ja nii koormast wabastab, nii et ta teda wõiks kanda aidata, aga ikka weel jalgas ta oma süüdi.

Antje pehmus oli jälle aset annud waljule. Kui Henning süüdlane ei olnud, miks ta siis nii nuffer oli ja tihti õhtas? Ja täna hommitul oli Antje teda weel kord südamest palunud:

Ära warja meie wahel midagi, Henning. Ujalda mind. Uju, paremat sõpra kui mina sul ei ole. Kanname kõik üheskoos ja lepitame üheskoos“.

Siis oli Henning talle läbitungiwalt nätku waadanud ja tume trotsiwus oli wastates ta juu ümber tekkinud.

„Ujud ja, et ma ilmaaegu laste elu ja ise oma elu juures julle wandusin, kui süüdlane oleksin?“

Wastust ootamata oli ta lahkunud.

Daste elu juures? Muidugi, Henning pidi süütu olema. Muidu ei oleks ta ju julenud seda wanduda!

Daste elu juures?

Tahtmataalt kargas Antje üles ja pigistas Beeri rinnale. See naeratas uniselt. Karlinken surus enda ta põlwe najale.

„Täna on hull tuul, ema“, sosistas ta. „Kas isa koju ei tule?“

„Muidugi tuleb, Karlinken“.

Laps noogutas pead.

„Bean ma laulma, ema?“

„Ei, Karlinken“.

„Uga palwetama, ema?“

„Jah, palweta, Karlinken, et isa warsti koju tuleks“, wastas Antje, aga ta mõtted wiibisid wäljas tormisel merel.

Kas ei olnud, nagu oleks kajanud laintest jumalaul?

„Ema, kui wesi majja tungib, kas siis peame juurema?“ küsis Karlinken.

„Ei, laps, armas Jumal kaitseb meid“.

„Jah“, noogutas laps. „Meie ei ole ju ta midagi paha teinud. Opetaja ütleb seda ka. See käis kui noapiste Antje südamest läbi. Kõwasti pigistas ta lapse oma rinnale. Kui isa süü laste elu maffis? Antje karjatas, nii et wäike Bear ärkas ja nutma hakkas“

„Mumal poisj“, manitjes Karlinken. „Mis ja nutad — maga!“ Ja ta hakkas laulma.

Beer naeratas jälle ja uinus uuesti. Untje asetask poisj tugitoolile, kus muridu isa istusk.

„Waata Beeri järele, Karlinken“, ütles ta, „ma waatan ford wäljas, mis ilm teeb“.

Wäljas wingus maru ägedasti.

„Suur Jumal, weji tõuseb weel ifka!“ filjatas Untje. „Me oleme kadunud!“

Ta wärikses. Meesik hirm waldas teda.

Müüri äärt mööda kobas ta ukse juurde tagasi. Ta lapsed — kes“ päästis ta lapsed? Kes aitask teda?

„Ei, ei!“ kiskendas ta. „Mitte lapsed, mitte lapsed, Issand Jumal! Kui see isa süü on, siis wõta minu. Anna Henningile andeks, kui ta laste peade juures wõletas, ära tasu lastele isa patu pärast kätte!“

Täis hirmu waatas ta ringi. Kõrgemale, kõrgemale tõusis weji. Ta oli juba üsna ligidal. Weel natuke aega ja ta oli juba maja juures, pühkis maja maa pealt!

Ta ruttas tuppä, aga ei leidnud kufagil rahu. Kes wõis neid päästa? ei kufagil kedagi.

„Henning Ninkens, sina tasud nüüd oma wõla!“ kiskendas ta äkki, kui kuulis, et weji juba tuppä sulises. „Meie oleme kadunud, ja sina kannad elus weel suuremat süüdi“.

Silmus pragin raputas maja. Näis, nagu oleksid müürid wankunud. Juba oli weji põrandal. Ta kiskus lapsed sülle ja sammus ukse poole. Seal kists üks lahti ja kaks meest seisid läwel: Geert ja Henning, mõlemad kahwatud ja weest nõretawad.

„Mitte lapsed, Untje“, kogeles Ninkens, „minu elu on lõppenud. Lapsed peawad elama, mina wandusin waket. Mina olin see, kes Sören Nielseni kaljult alla liiskas, mina, Henning Ninkens!“

Untje wankus Geerti juurde, kes ta wälja saatis, kus Ninkens lapsi juba paati aetas. Lume müürin, ja Ninkensi maja kadus. Mafarikult tormasid wood. Woogudel aga tantsis Ninkensi paat, milles päästetud asusid. Silmus oli wõitlus. Aga ifka edasi sõudsid nad Kampeni poole.

Juba oli paat üsna kalda ligidal, kui üks suur laine nad jälle wälja merele paiskas. Wood wulisesid taht üle, ja kui hommik koitis, lähenes ta purusbatud mastidel Reitumile.

21.

Kuldseft säwas süüispäike õpetajamaja aia kohal, kus lilled õitjesid.

Majas walitjes surmawäikus. Täna hommikul olid mereõnnetud sinna kantud. Kõike

jõudu kofku wõttes oli Geert katjunud paati Kampeni tiirvida, pärast seda kui tukkuw mast Henning Ninkensi oli waha lõbunud ja ta nüüd paadi põhjas furnukahwatult lamask. Aga ifka jälle olid lained ta merele tagasi tiskunud, kuni üks suur laine nad lõpuks ometi kaldale oli paisanud, kus neid aitajad juba wotafid.

„Õpetajamaja“, kasktis Geert, kes ajimesena toibus, mehi, kes Ninkensi ümber liimal seisid. „Aga ettewaatlikult, sest ta on minu arwates raskesti haawatud!“

„Mitte sinna“, palus Untje ägades ja tarretult oma lastele wahtides, kes nagu furnult ta jalgade ees lamajid. „Tema ei tohi sinna maha astuda!“

„Wiige ta sinna, kurdas teile ütlesin“, kordas Geert, ja jostitas Untjele: „Ukuge ometi, et ma selle õnnetu mehe õigele teele wiin.“

Untje naeratas jegaajelt oma ette.

„Kas lapsed jurnud on?“ küsis ta ... Kas Henningi wale ka nemad ära tappis? — Miks tahate mind petta?“ jätkas ta, kui Geert pead raputas. „Waadake ometi nende wäikseid tarunud käsi ja siriseid nägusid!“

„Tulge, proua Untje, wõtke poisj üles, ta ei ole jurnud, mina kannan Karlinkeni. Saate arst wiibimata õpetajamaja“, kasktis ta mehi, ja sammus siis, Karlinkeni elutu keha süles, ees minema. Untje järgnes talle, wäike Beer kätel, wankudes.

See oli kurb rong, mis koiduajal õpetajamaja siiselastmüist nõudis.

Õpetajaproua ahastas ja jooksis aluskuue ning õbjakt wäl, walge linane õbtanu peas, wälja kotta, kus õpetaja temale seletust andis.

„Oh Jumal, need waesed lapsed“, ahastas ta, „ja waene Untje, kelle me õnnetuks tegime!“

„Ole rahulik“, manitjes õpetaja. „Parem wane rüüdesse ja siis tule appi!“

Wäriשמאיל kätel otjis wanaproua oma riireid; kui ta, ifka weel õbtanu peas, elutuppä astus, karjatas ta waljusti, sest seal seisid Jungle, wäike Beeri aseme kohale kumwardades ja arsti elustamise katjete juures aidates. Maund wanaproua ei näinud.

„Jungle, sina kaid, wõid kää“, nuukjus ta ja tormas lapselapse juurde.

Jungle waatas talle arusaamatult otja. Ta nagu ei aimanudki weel, et ise oma jalul seisid, ja nuukseid otjaajestelt kõrwale liikates ütles ta nagu wabandades:

„Tahtsin aidata, wanaema. Wäike, magus Beer ei tohi furra.“

Shinas teisi aidata, teistele kufulik olla, oli tahe ta elutu keha elustanud. Ta seisid oma muridu halwatud jalul ja ta filmad wiibisid Geertil, kes teda poojalt julgustas:

„See on tubli, Jungle!“

Magus naeratus lendas ta näost üle ja alandlitult surus ta oma juu Geerti käele.

„Olen nii rõõmus, et elad, onu Geert“, jostistas ta. „Startus sinu pärast ja laste pärast õpetas mu kätina; waenvalt teadsin, et ma jeda juamaani ei wõinud.“

Antje silmitjes neid osawõtuta.

Surmamärt jesis nüüd ta laste otseesijel, ta ainjal elusijul.

Geert wahetas arstiga mureliku pilgu. See kehitas kahetjedes õigu. Geert kahwatas ja astus Antje juurde, kes Karlinkeri woodi ees põlwitas.

„On wäike Peer ka jurnud?“ küsis Antje hääletult. „Ütlege, mis Te kardate?“

„Antje, Antje“, nuttis õpetajaproua, „armas Jumal jaadab sulle raske katsumise, mu waene laps. Toibu ja mõtle oma waeje mehe peale, kes ülewal Soreni toas puhtab. Mita teda raskust kanda!“

„Teda? Teda, kes Sören Nielseni tappis ja nüüd ka oma lastele jurna tõi?“

„Antje“, hoigas õpetajaproua, „ja jonid.“

Noorproua silittas oma juukseid.

„Mun, et olen minagi jurnud“, jostistas ta. „Surnud on minus tõi, tõi, tõi!“

Däwele ilmus õpetaja, jeltas talaar. Piihalikult tõstis ta käed ja ütles:

„Jšjand on annud, Jšjand on wõtnud, Jšjanda nimi olgu kiidetud!“

„Ei“, hüüdis Antje, enmast waewaga püsti ajades, „ei, isa, minu hinges õnnistust ei peitu, ainult needmine on jeal. Mis ma tegin, et nii õnnetu, nii piirita õnnetu olen, et weel jelle wiinjegi pidin kaotama, mis mulle weel oleks olnud lohutuseks. Ei ma usu, et see hea Jumal on, kes lapsed ema jüdamelt kšjub teise jüü lepitamiseks. Ma olen väna tõi, ka oma usu kaotanud.“

Õpetaja noogutas pead. Sügaw habastus wärijes ta hinges.

„Sa oled weel enam kaotamas, Antje“, ütles ta pehmesti, „kuigi mina kui õpetaja sulle pean ütleva, et usk imemeje jüdames kõige kõrgem on. Mis oleks meist, minust ja mu abikaasast jaanud, ilma usuta, kui meie tütar suri ja meie muud järele ei jäänud kui pödur Jungle oma kurbade filmadega? Ja mis oleks meist jaanud, kui Sören lahkus, kui meil ei oleks olnud usku, mis mägesid jafjab asemelt tõsta? Kas ei ole meie näinud, et weel igapäew imet sünnib? Kas ei ole Junglegi jälle kätina hakanud, kui jurn ja walu meie matija tuli? Ei, Antje, Jumal ei jaada enam walu kui kanda jõuame. Walu peab meie jüdameid selgitama ja puhastama. Sinu lapsjed puhkawad rahus. Nad on jüütult läinud

Jša aujärje ette ja paluvad jeal jelle eest, kes sinult wiimast andeksandmist ootab. Sinu mees ootab sind, Antje. Praegu andsin ma talle Jumala armu ja kuulsin ta patutunnistust. Ja nüüd tahaks ta weel kord wäakida sinuga ja ka Teiega, Geert.“

Antje filmad hakkasid õõhuma.

„Ta pihtis, ütles tõi, ja sina, isa —“

„Minul pole õigust kohut mõista, Antje.“

Silmapiilgu wahetis Antje õpetajale tarretult otša, siis langes ta põlwile ja juudles aukartlikult wanawauga kätt.

Sis tõusis ta ja lahkus õpetaja käe kõrwal toast. Geert läks neile waitjelt järele.

Jungle palmetas surnud laste juures, kelle isa nüüd ka oli suremas ja keda Antje ei armastanud. Nüüd ei jafjanud jeda ta jalad ometi enam kanda. Trientje ja õpetajaproua jaaksid ta tema oma tuppä woodisje, kus ta waitjelt lamas ja õnnelikult oma tulewate päewade peale mõtles, mis, jest et ta nüüd kätä wõis, töotajid olla täis päitšepaistet ja õrme.

Genning Ninkens oli Söreni toas Söreni woodisje asetatud. Ta nägu oli äärmiselt kahwatanud.

„Lured ja wiimaks ometi, Antje? — küsis ta tafa, kui ta abikaasa õpetaja käeförwal tuppä astus. „Oled mind lastnud karta oodata, jest minu aeg on lähike. Lule jita minu juure, üksna ligidale, ja Teie ka, herra Marjan. Teie mõlemad peate teadma, mis ju õpetajale ütlesin: et mina see olin, kes Söreni tappis.“

Antje heitis tõrjuwalt käega.

Genning mõistis. Kšbe joon lehwis ta näost üle.

„Sul on õigus minu peale wiiane olla. Aga ma tegin jeda äkilises wihas. Ja kui mu laste elu hädaohus oli, siis tundsin õudu iseeneje wastu. Aga ma päästsin lapsjed. Kuuled ja, Antje, lapsjed elawad, ma ei ole neid sinult mitte rööwinud, nagu ma sinult rööwinin Sören Nielseni. Kas kuuled, Antje?“

„Jah, kuulen, Genning“, wastas Antje tafa. „Lapsjed —“ ta peatas äkki ja waatas Geertile paludes näkku — „lapsjed elawad“, lõpetas ta siis, „sellest jüüist wähemalt oled ja waba, Genning, ja wõid rahulik olla“.

Naeratus lehwis üle haige sšsšselangenud näo ja ta pani käed tummalt tänades koftu.

„Ma teadsin ju, et nad elama jääwad“, hoigas ta hooti. „Minu elu pidi kaduma, nemad aga pidid elama. Kus on lapsjed, Antje? Tahaksin neid weel kord, weel wiimast korda näha, enne kui pilale teekonnale lähen“.

Silmapiilgu wanus Antje. Sis ago leh-

wis ta näost üle pehme läige ja tafakefi ütles ta:

„Lapsed magavad, Henning, pärast kole-dat ööd ja ma ei tohi neid nüüd segada“.

Haige noogutas pead.

„Oleksin veel forid nende sinisilmadesse waadatud, veel forid Karlinkeni häält kuulnud, kui ta nii ilufasti laulab. Lead, Antje, seda laulu —“

„Jah, Henning, tean. Seda laulis ta veel äsja öösel, kui lained maja ümber mäs-fasid, ja palwetas sinu eest“.

Henningi silmad effisid kaugele.

„See on, et kõik nii tuli“, fofistatas ta,

„sest ma ei olets tõesti enam kannatada juut-nud. Kas teate ka, kuidas see tuli, et minu käsi enam puhast ei ole? Kuidas ma olen ta unustanud ja wõidelnud sest hirmuast tunni-st saadik, mil pime öö minu peale laskus? Ma olen find alati armastanud, Antje“, jättas ta, „wõib ju olla, et mitte nii kui Sören ja mitte nii kui Teie, herra, aga siiski südamest. Siis tuli punane Ose, kes find wiiskas, Antje; miks, seda ma ei tea, ja see jutustas mulle, et ja mind fugugi ei olla armastuie pärast wõtnud, kuna ja ju Sörenit olla armastanud, ja siis afus hirmus wiha mu südamesse sinu wastu, Söreni wastu, Teie wastu, herra, ja kogu il-ma wastu. Ma ei tahnud sinust enam midagi kuulda, waid löin Ose mest. Ja kui siis Sö-ren jälle saarele tuli ja ma nägin, kuidas si-na, Antje, kui meeletu olid, niipea kui tema-ga olid rääkinud, ja Ose mulle kinnitas, et ta find Söreni rinnal näinud, siis jalutasin öösel nõmmel Punasel kaldal, teades, et Sören sinna tuleb. Ma peatasin ta. Paistis kuu, me-ri mühises ja lainetas, kui ma talt küsisin, kas ta find armastab. Efiti põitles ta kõrwale, aga kui ma talt kinni kahmasin, siis ütles ta:

„Jah, ma armastan Antjed ja tahan teda igawesti armastada, olguigi ta nüüd sinu nai-ne!“

Ja siis löin ma ta kepiga maha, nii et ta mäest alla merde weeres.“

Geert saatis wana õpetaja, kes veel wae-walk jaffas jalul seista, taoli juure. Niski-inimese kohus oli ometi raskem kui wana õpe-taja oli arwanud. See mees oli ta poja tap-nud ja tema rawitses teda ja katjus talle teed näidata wiimsele pimedale teele, kus wähe-matki walguft polnud.

„Miks ja mind ei kiru, Antje, ja Teie, herra õpetaja, ja Teie, herra parun, kes te minu tunnistuse tunnustajad olete?“ küfis Henning. „Miks olete nii sõnatud ja head? Miks ei pööra te mulle põlastusega selga? Karistama peate mind, kuulete! Ma tahan kannatada. Misfugune karistus wõib mind

üldse veel tabada? Kõige raskema olen ma ju-ha ära kannatanud, kui sina, Antje, mulle täis öudu selja pöörasid ja sallida ei wõinud, et lapsi puudutasin ja öösel unetumalt kuula-tasin lairte laulu, mida meri laulis, mida meri laulis, kui Söreni tapjin. Ka praegu laulab ta seda veel. „Häda sulle, häda sulle, häda!“ küsendab ta. Punane kallast on werine, werine Söreni werest. Ja nüüd tuleb ta ise ja neab mind ja waatab mulle täis öudu otja, ja mina ei saa lahkuda, ei saa, ei saa!“

Ugades wajuus ta woodisse tagasi.

Antje pühkis kaastundlikult punased we-repijad, mis uuesti ilmusid, mehe huultelt ja ütles täis halastawat pehmust:

„Ei, Henning, õpetaja Nielsen ei nea find mitte. Tema armab sulle andeks ja seda teen ka mina, kui see sulle juuremife kergeks teeb“.

Henning waatas talle kustuwail filmil otja ja hele wari käis ta näost üle. Siis pani ta Antje käe wiimast jõudu kokku wõttes Geerti kätte.

„Suhtige teda, herra“, oigas ta, „Antjed ja minu lapsi. Teie kaitse alla jätan ma nad!“

Geert Rantgau waatas talle kindlasti näkku.

„Teie mõite rahulik olla, Henning Rin-kens“, ütles ta pühalikult. „Teie naife kaitse-mine on mulle pühanaaks kohuseks. Sel pil-gul, mil walmis olete Jumala kohtujärje ette astuma, pigistan ma Teie kätt ja ütlen Teile: Teie olete raskesti effinud, Henning, aga olete ka raskesti kannatanud. Mitte wälmine karis-tus pole meie kõige pahem kannatus, kõige hirmuam kohtumõistja afub meie omas süda-mes!“

Kui lõunapäike tuppa paistis, oli Hen-ning Rinkensi kahetsew süda rahu leidnud.

Õpetaja Nielsen aga seisis, pea walgetest juustest piiratud, sirgesti tema woodi ees, sü-da wihata ja waenuta.

Merewood kuulsid tafakesti oma laule ja jurmakell helises kurwalt üle saare.

22.

Wõõripäewa torm mühises üle nõmme. Raik aastat oli möödunud Henning Rinkensi jurmalt saadik. Keitumi jurmuaiad puhkab ta, tema kõrwal Karlinken ja wäike Beer.

Antje on talle mõlemad lapsed kaasa an-nud ja tihti, kui õhtu tuleb, sammub ta õpeta-jannajast jurmuaiale. Ornasti filitab ta käsi haudasid ja siis sammub ta edasi. Sören Niel-teni kalmu juure.

Tema oli õpetajamajja jäänud. Wanemad ei olnud teda lastnud lahkuda.

Ta süda oli kurb. Nasta tagasi oli Geert

temalt küsinud, kas ta temale ei tahaks naiseks tulla, aga tema oli vaiksest pead vaputanud.

„Minu elu on minewiku ja surmude pä-ralt“, oli ta wastanud. „Ta põrkas wastu Jumast kallast ja last ei saa iial enam asja Geert!“

Ja Geert oli vaiksest Holsteinimaale oma mõisasse tagasi läinud. Waluga olid õpetaja, õpetajaproua ja Jungle ta puudumist tun-nud.

Siis oli tagasi tulnud Jungle isa ja ter-woets jaanud Jungle endaga kaasa wiinud maailma. Ei olnud nüüd enam kedagi, kes Antjele oleks juttu rääkinud Geertist, kuna wanad sellest rääkida ei tahtnud, kartes, et Antje südame haawatud seega lahti hiiswad.

Nii möödus juuri ja Antje jõudis otjusele. Wiipea kui Jungle sügisel jälle tagasi tuli, tahtis tema omakorda minna wälja maail-ma, et seal teisi aidata, teistele kafulik olla. See rahustas teda. Ja esimest korda leidis ta julgust kord küsida minna, kus kord see tore maja seisib, kus ta oma lapsed ilmale toonud ja Hemmingi seltsis elanud, mille aga nüüd meri maa pealt ära kaotatud, ilma et wähe-matki märki oleks järele jäänud. Igal pool liiw, liiw, ei muud kui liiw, kõrged liited. Walged kolmupikkwed keerlesid seal, kus kord ta kodu oli olnud.

Mitte üksi Antje maja ei olnud tol ööl merele ohwriks langenud. Ka teisi majasid oli hukkunud, aga kõik nad olid kiila teise otja nüüd jälle üles ehitatud. Antjel aga ei olnud enam kedagi, kellele maja ehitada.

Ka pumane Dse oli pärast teatud tormi-ööd wälja rännanud, keegi ei teadnud kuhu. Ta oli isast lahkunud ja merele sõudnud, kust ainult tihi paat leiti.

Uhel õhtul läks Antje teele. Ta läks üles Jumasele kaldale, et seal mõtteid mõlgutada.

Nüüd seisib ta kõrgusel. Kaugel säras me-ri. Wiimne ehawalguis oli kustunud, tuli öö.

Korraga ehmatas ta. Lähenesid sammud. Ja kui ta silmad inestades üles tõstis, seisib Geert Rangau ta ees. Mees lähenes talle, si-rutas talle oma käed wastu ja ütles soojalt:

„Ma teadsid, Antje, et tuled. Olen sind oodanud juba festkaadik, kui sinu kirja sain, milles teatab, et siit lahkud. Teadsin, et ja siia tuled jeda kohta Jumalaga jätna. Nüüd oled ja ometi wiimaks siin, Antje. Päew päewa jä-rele ootasin ma sind ja nüüd wiimaks nägin sind onast majast siia tulewat. Mu hing hõis-kas, kui sind nägin siia üles tulewat, sest nüüd

teadsin ma, et su hingeist on langenud kahtlus ja sinna aset on wõtnud jälle julgus elu was-tu. Ja ma tulin sulle järele, et sinult weel kord küsida: Kas tahad minu naiseks saada, Antje, armastatud naine?“

Wärin käis Antje kehast läbi.

„Teie tunnete minu wastust, herra. Mi-nu elul on teised sihid ja otstarb, kui mehe naiseks olla“.

Gele wari heljus üle mehe kõisse näo.

„Sinu otstarb ja sihid on ta minu omad, Antje. Sa minul on siid lepitada. Minu isa siin tahab lepitamist ja sellepärast olen ma maannermaal oma mõisais asutanud warju-paiga waestele lastele ja wäetitele wanadele. Mstutuse ülemjuhatus seisab minu käes, aga mulle on waja abulist, Antje, truuud ja tuge-wat abulist, kes nende elu wõiks teha koduseks. Kas tahad, Antje, mulle olla selleks abili-jeks, kes ligimese õnnes ise õnnelikuks saab?“

Antje oli niiskel piinul vaiksest põlwili wajanud. Mõlemad käed tõstis ta üles. Nüüd läks ta elu palawam soow käide. Nüüd awa-nes talle koht, mida ta alles õffida oli kartat-serud ja kus ta Hemmingi siid wõis lepitada. Ja jeda pakkus talle mees, keda ta nii pala-walt armastas.

„Antje,“ palus Geert. „Ara lasje mind enesest lahtuda. Teeme ühiselt tööd, et surmid siisist wabaneksid. Kas tahad jeda teha, Antje?“

Ta tõmbas Antje piisti. Ja tundis, kui-das lese kättest õnn ta soontesse woogas.

„Antje“, sojistas ta, „kas tahad tulla iihes minuga töötatud maale?“

Naeratades toetas noor proua oma pea Geerti rinnale. Nii seisid nad pihas waituses rind rinnaga najal.

Siis tõstis Antje silmad, surus Geerti käed oma rinnale ja ütles:

„Ma tulen sinuga, Geert, kuhu ja mu iial wiid. Sinu armastuses olgu minu kodu“.

Kästkäes sammusid nad üle nõmme Keitu-mi õpetajamaja poole. Õnnelikult, vaiksest. Nende ees säras jälle kuldne siht, elu käis tööd ja käis tõsist, puhast armastust.

Nõmme kõrgustikuldel läid igal pool sära-ma jaanituled. Wägewasti loitsid nad nagu õnnetusel üles taewa poole.

Ule nõmme lendab nagu uenägu. Walged udueided lehitawad oma õhukest loowe ja ketravad oma nõidriite vaiksest vaiksest Kei-tumri õpetajamajast kuni Jumase kaldani, mis suwena ja üksikuna üles ulatab pimedasse öösse.

Armastuse okastee.

Saissa kirjaniiku G. Courths-Mahleri romaan.

2

Uga, nii, kuidas noor neiu ennaft uskus tema poolt armastatavat, nii, kuidas neiu ise teda armastas — nii ei armastanud Forst teda mitte. Forst tahtis taft müüid iga hinna eest lahti saada, tahtis küttekest wabaneda, mis ta enesele oma oletustes ja eeldustes külge pannud.

Kuna ta müüid nägi, et neiu ei mõistnud, mis tema tahtis, siis otjastas ta terawasti ja hoolimatult esineb. Ta pidi siit majast täna õhtul wabalt lahkuma, iga hinna eest. Ja see oli neiuale kõige parem. Nii jai pettumuseft kõige kiiremini üle.

Ja sellepärast ütles ta müüid pärast siigawat hingetõmmet kalgilt ja külmal:

„Armas Felicitas, kas ja niijugust elu tõesti jaksaffid wälja kannatada, seda ma ei tea. Waewalt mõib seda uskuda. Uga kindlasti tean ma, et mina selleks pole loodud. Wa ei wõi niijuguse abielu hädasse lastuda ja tahan siindki selle eest hoida. Ja sellepärast palun ma sind: lahkume rahus. Sojame alles mälestuse oma armastuseft, nagu ilus unenägu. Lahendame seiwulorra, mis teistel eeldustel lõime — see tähendab: seotud me ju weel ei olnudki — eks ole?“

Neiu silmitjes teda heitunud — ta huuled tuiakaffid kirjeldamata piinas.

„Mitte seotud? Mitte seotud — nii siis — mis — mis ma sulle siis õieti olin, kui mitte sinu pruut?“

Forst äigas käega närvlikult üle pea.

„Issand Jumal — ole ometi mõistlik, ära seda nii raskest arwa, keegi ei tea sellest peale meie ju midagi. Ma ei wõi teifiti — sinu pärast ja minu pärast! See oleks hullus, kui endid seokfime. On ja kõik juba hilja, olen enesel taganemistee ära lõganud ega tohi ennaft lasta enam oma ettemõttes ehitada. Teen lihidalt, Felicitas. Jumal teab — mul on sulle raske seda ütelda, et — et — noh, et Ellen Volkmeri kätt olen palunud. Homme hommikul toon ta isalt luba ja õhtul kuulutatase meid pruutpaariks, — õhtupeol Elleni isa kodus. Minult, et seda sulle ütelda ja sind ette walmistada, tulin täna siia, aga ma tean, et ja ühes ju sugulastega homme ka pidule oled kutsutud. Ja ma palun sind südamest, ole mõistlik ja walitse ennaft. Ellen meie suhetest muidugi midagi ei tea — sinu pärast ei ütelnud ma talle midagi. Ära seda nii kraagiliselt wõta, Fee; usu, see on meie mõlematele nii õi-

ge parem. Küll ja mind weel kord tänad. Minna mulle müüid oma käsi lahkanisefks.“

Wimased sõnad ütles ta liigutatult; teda waldas müüid ometi midagi pehmet, walusat, kui neiu kofkuwajumult oma ees nägi istuwat.

Müüid kargas Felicitas äkki püsti. Ta kahwatanud nägu oli tordunud walusse ja piinasse. Ta jurus hoigades käed kokku ja taganes. Ja siis sirutas ta käe tõrjumalt wälja ning hüüdis, häbi ja wiha pärast meelatu:

„Mine — mine! Sa oled waba! — Jäta mu üksi!“

Forst astus ta juurde ja tahtis ta käest finni wõtta.

„Fee — Jumala pärast — ole rahulik! Ole mõistlik!“

Neiu tõmbas käe ägedalt tagasi ja naeris lõikawalt:

„Ära puutu mind! Minna — ma ei wõi sind enam näha!“ hüüdis ta karedasti.

Forst seifis weel weidi aega kaheldes. Neiu wabises ja jaksas weel waewalt jalul seista. Weel kord tähendas ta usse poole — ja Forst lahkus pikkamissi.

Felicitus wahtis talle weidi aega segaselt järele. Ta näol oli ilme, milles wiha, walu, häbi ja põlgatus wõttlesid. Siis tõstis käed näo ette ja wajus toolile.

„Oh seda häbi, et seda meest olen armastanud! Kuidas ma teda põlgan!“ hüüdis ta läbi hammaste.

Ta wõttis tooli polstrist küüntega finni ja hakkas kramplikult nuufsuma.

„Kes kustutab selle häbi, mis ta mulle on teinud?“ hüüdis ta meeleheitlikult.

Müüid ei jaksanud Hans Ritter enam paigal püüda. Ta astus wälja ja läks neiu kõrwale.

„Minna — kui Teie seda soowite, armuline preili,“ ütles ta kindlasti ja rahulikult, kuigi ta südames ärritus woogas.

Neiu heitus ja waatas talle häbitundes ja kohkudes näkku.

„Teie — Teie siin?! — Mis Te siit otsite?“ karjatas ta kohmetult.

Ritter silmitjes täis sooja osawõtet neiu tuikawat nägu, aga jai rahulikult.

„Tahmatalt olin Teie juhtumise tunnistaja leitnant Forstiga, armuline preili. Ma ei saanud ju afnaarwauseft wälja, ilma et

Te mind oleksite näinud. Teie saladus oleks igavesti minu vinda jäänud, sest ma oleksin pärast Teid siit nägematult lahkunud. Aga siis kuulsin Teie hüljet, ja ma ei jaksanud enam paigal olla. Ja nüüd olen siin, et Teilt küsida: kas tahate saada minu abikaasaks? Kas tahate nüüd seltskonda tagasi minna mu käefõrwale kui minu pruut? Kas tahate oma kihlusega leitnant Forsti kihlusest ette jõuda? Mina arvan see peaks selle haavamise — selle mõrdlemata haavamise järele wäikseks taaks olema!"

Neiu tõstis oma filmad pikkamisi üles — täis nimetumat imestust talle filma waadates.

"Mis — kuidas — mu Jumal, olen ma siis hulluks läinud? Teie tahaksite — pärast kõige kuulsimist — tahaksite — ? — "

"Sel filmapilgul wormilikul Teie kätt pakuda — jah," wastas Ritter, ilma et ta näos ainuiski joon oleks muutunud.

Neiu tõusis üles ja silmitses teda põlewa ilmil.

"Mis pärast? Mis pärast tahate seda teha — minu eest, kes ma Teil peaaegu wõõras olen? Mis olen ma Teile?"

"Ei midagi muud, kui kaitseta naine, keda üks üleannetu poisikene ta kõige pühimates tunnetes on haawanud!"

"Ja sellepärast — sellepärast üksi — pakute mulle oma kätt? Teie, kes, nagu tean, üks meie linna kõige enam ihatud meestest olete? Teie, kes wõite kõige parematest kõige parema walida?" kogeles neiu usinatult ja kohmetult.

"Mina walin ainult Teie — just Teie."

See toetas toolile, sest ta jalad nõtkusid.

"Ja miks? Ainult sellepärast, et see Teie tunnete wastu käib, et keegi teine mind haawas?"

Ritteri filmad wälkusid kui lihvitud teras, muidu polnud tas ärewust märgata, ehk ta küll teadis, et oma elumängu nüüd oli pannud ühele kaardile.

"Wõib olla ka, et mind Teie olemuse waprus, Teie tunnete sügavus ja Teie armastuse ohwimeelsus wõitis."

Neiu raputas kohmetult ja arusaamatult pead.

"Armastuse ohwimeelsus, mis teise kohta käis? Teie olite ju meie jutu tunnistaja ja kuulsite, kuidas ma temast kinni haarasin, kuidas enmast alandasin, sest et ma aru ei saanud, et ta minust tahtis lahti saada! Kas Te ei kuulnud, kui jämedaks ta pidi saama, enne kui aru sain? Kuidas ma — ah — Teie ei tea, mis mu süda nüüd ütleb! Aga ma armastasin seda inimest — ah, armastan teda wõib olla weelgi — ma ei tea ju, mis

nüüd tunnen — kõik on minus nagu kätt rebitud. Ja sellegipärast tahate mulle oma kätt pakuda? Oh mu herra — Teie ei peaks olema nii kergemeelne! Kui ma selle nüüd wastu wõtaksin — Teie käe — et kätte maksta selle teotuse eest? Kui ma Teie meeleolu nüüd kasutaksin?" hüüdis ta täis kibedust ja ärewust.

"Ma soowin, et seda teeksite — mul on sellega tösi taga," wastas Ritter rahulikult.

Neiu unustas filmapilguks oma walu, piiritumas imestuses selle mehe üle, keda ta siitamaani oli wähe tähele pannud. Suuril filmil wahtis ta tema nurgelisesse raudsesse naku.

"Mis inimene Te öieti olete? Mulle on öeldud, Teie olla julge, paendumata ja kaine mees paljude praktiliste woorustega — mulle on öeldud, et — aga üks kõik — ma olen Teid igatahes näinud ainult jahedana, walitsetult ja tundmuistet. Niisugusest ollusest pole omelt fantastid tehtud! Mis inimene Te öieti olete, et neiu, kellest Ta siitamaani külmalt ja tähelepanematult mööda läksite, nii juure ohwri toote?"

Ritter nägi, et ärewus neius wärises ja kuidas ta oleks neiu esimese ja kõige kibedama walu kõrwale juhtis. Ta nüüd, oma tunnete kõige hoogamas tormis, jäi ta weel ilusaks, toredaks ilmadaamiseks. Ja tial ei olnud ta teda näinud ilusamana ja suurtugusena, kui ses alandawas seisukorras — tial polnud ta meelest ükski neiu paistnud nii ihaldatavana, kui see, ühe jüdametunnistuse ta mehe poolt mahajäetud neiu.

Aga ühtlasi ärkas ta põues mingisugune hea, pehme tunne. Ta äigas käega pikkamisi üle otsaestse.

"Mis inimene ma olen? Selle peale ei wõi ma Teile erapooletult wastust anda. Kui minu kosjad wastu wõtate, leiata seda ehk ühel päewal ise — kui see Teile näib waewa wääriline olewat. Wõin Teile nüüd ainult ütelda, et mul tungiw soow on Teid aidata, ei wõiksite wõitu saada alandusest, mis Teie ühele meelele osaks sai. Pealegi — mul on juba mõni aeg nõu abiellu astuda, ilma et siitamaani oleksin leidnud daami, kelle isik mulle sobis. Tahtsin abikaasa saada kõige paremast seltskonnast, kuigi ma ise — tõusik olen. Seda Te wabest ei tea. Olen käsitöölise poeg. Mu isa oli puusepp; weel kümne aasta eest ei tuntud mind heas seltskonnas. Seda ütlen Teile, et teaksite, kellega Teil tegemist on.

Neiu nägu tuikas ja tumredalt ming waluga waatas ta Ritterile filma.

"See kõik on nii haruldane — nii harul-

dane. Ei tea, mis pean mõtlema, või tegema. Kui ma Teie käe niiüld vastu võtaksin — mul oleks lust jeda teha — siis sünniks see ainult sellepärast, et — teisele — näidata, et ma teda taga ei nuta ja et talle kätte maista jelle eest, mis ta teinud. Ja siis — võib olla ka veel sellepärast, et siit — majast pääseda. Olen julgustele koormaks — neil on enestegagi tegemist. Teistes oludes oleksin Teile vististi ei ütelnud. Mõtelge järele, misjuguuste motiividega ma Teie käe vastu võtaksin. Kui mind aga sellest hoolimata naisteks ihkate — hüvä — olen meelegaheitlekus seisukorras ja ei tea, kas ma mahest homme ei kahetse, mis täna teen. Teiegi peaksite eneselt küsima, kas Te jeda homme ei tee.”

Neiu ütles jeda kõik ruttu, rahutult sära-
vail silmil. Ritter oli rahulik, nagu enne.

„Mul pole midagi kaaluda ja palun Teilt
weel kord Teie kätt.”

Niiüld sirutas Jee talle oma värisewa
käe vastu.

„Teie tahate jeda — olgu nii,“ ütles ta,
äreweise pärast hääletult.

Ritter kahmas kindlasti, siiski õrnasti
walgest neiu käest kinni ja taht käis palaw
tunne läbi. Pikkamisi jurus ta käe huultele.

„Täna Teid. Ja kui Teil niiüld või-
malt on jälle inimeste hulka ilmuda, siis lu-
bage, et ma Teid saadan Teie onu juurde
testama, et me oleme — kihlatud!”

Neiu rinnast tuli värisew hingetõmbus.
Ritteri silmad kiitkestasid teda. Ta ei teadnud,
kas teda kartis või usaldas. Aga üks asi oli
talle jelle — Ritter aitas teda sellest meelega-
heitlikult tunnist ja nimetumast alandusest üle.
Ühtlasi andis ta lojimine talle mõimaluse Harry
Forstile weel täna õhtul näidata, et ta te-
da ei leina. Selle eest mõlgnes ta Ritterile
tänu ja jeda ei tahtnud ta ial unustada.

Weel kord silmitjes ta tugewat meest suu-
ril, uuriwail silmil.

„Kui see Teie tahe on, siis lähme,“ ütles
ta tumedalt.

Ritter kummardas ja pani neiu käe oma
käsiwarrele.

Nii hammuwad nad üksise kõrwal jaali ta-
gasi. Kindlasti ja rahulikult juhtis Ritter
Jeed piduliste hulgast läbi.

Kojanõuniku proua oli praegu Bärbi ja
Lore tantijate keskest wälja otsinud ja pahan-
das nendega niiüld wõikjelt jaali murgas, et nad
ei teadnud, kuhu Ritter oli kadunud.

„Sealt ta lähneb, Jee käekõrwal!” hüüdis
Bärbi niiüld bergemalt hingama hakates ja tah-
tis ema juurest minema lipata.

„Siia jää!” hüüdis ema käsiwail.

Niiüld waatasid nad kõik kolm rahutult ja
imestades uhkesti edasihammuwale paarile
järele, eeskätt weel mitte teades, mis sellest
tuli arwata. Ka leitnant Forst, kes jaali uhe
ligidal seltsimeeste keskel seisis ja rahutult saa-
liust oli silmas pidanud, nägi Hans Ritterit
Jee käekõrwal mõõda sammumas.

Rahmetult waatas ta neiu kahwatanud, tar-
retusse näkku. Neiu pilgud lehwisid taht uh-
kelt ja külmalt üle. Ja Ritter puuris oma
pilgud silmapilguks ahwardades tema silma-
desse, nii et ta tahtmatult tussatas ja eneselt
küsis: „Mis see oli? Mis pidi see pilk tähen-
dama?”

Felicitas ei teadnud, mis tegi. Ta käis
Ritteri kõrwal, nagu oleks ta ihegi enesele wõõ-
ras.

Ja siis seisid nad kojanduniku Schliiteri ees,
kes neile wõõrastades otja wahtis.

Sühidalt teatas Ritter talle, et ta enda
praegu Felicitasega kihlanud, ja palus teda
jeda kihlastele teatada.

Kojanõunik Schliiter otsis silmadega koh-
metult oma abikaajat. Ta tundis jelle kawat-
just ja oli kohmetu, ehk ta küll Felicitasele jü-
damest õnne soovis.

Waevalt oli ta midagi õnnesoowi-taolilt
ütelda juutnud, kui juba ta otte ilmus abikaaja,
kes Ritterit ei tahtnud kauemaks Jee seltsi
jätta.

Kui ta kuulis, mis sündinud, kaotas ta fil-
mapilguks kaajaalu ja punastas pahameeles,
et Ritter ta tiitardelt rikka peigmehe oli ära
näpsanud. Aga ta toibus kohe jälle ja ostas
ihegi üliroõmsa emalik-armja näo teha.

Mõni minut hiljem teatas kojandunik
Schliiter kikkõrwal kuulatawale seltskonnale,
et ta omuülar Felicitas Wendland enda praegu
herra Hans Ritteriga kihlanud.

See teade üllatas kõiki. Kõige suuremaks
üllatuses oli see aga Harry Forstile. Tal oli
kuulutus kuuldes, wagu oleks talle löõbud.
Rahmatult, kipitawail silmil wahtis ta Jee
poole, kes rahulikult ja uhkelt Ritteri kõrwal
seis. Weel ial ei olnud Ritteri wälkumus nii
imponeeriw kui sel pilgul.

Bruutpaari silmad lehwisid Forsti poole.
Ritteri pilk wälkus ahwardawalt, kuna Jee
pilg teda külmalt ja tõrjuwail tabas, kui meest,
kes teda nii jügawasti haawanud.

Forst hammustas huuli ja pigistas hambad
kõkku. Alles niiüld tundis ta piinliku terawu-
jega, mis ta oli kaotanud — õigemini moha
jätanud. Kummaliselt piinawa tundega lahkus
ta warsti seltskonnast. Ta oli waba, nagu ta
jeda oli soowinud — aga rahul ei olnud ta
ometi!

Kolmas peatükk.

Järgmisel hommikul istus kojanõunil Schliiteri perekond õige ärevas helevuses einelaul. Täna oli muudu nii vähe tähelepanud Felicitas peatükkiks, kelle ümber kõik keerles. Veel eile õhtu, enne kui Felicitas oli tohtinud oma tuppä minna, oli tädi Laura noore neiu piinlikult üle kuulunud, kust see ometi tulnud, et Ritter tema kojunud.

Felicitas oli kahwatult tema ees seisnud ja talle ütelnud, et Ritter äkki tädi Laura salongis tema ees seisnud ja ta kätt palunud. Kõhsem tädi Laura tema juust ei kuulnud. Lore ja Bärbi olid enne magama minekut veel tubli peapeju saanud ja siis kannis nukralt ühijesse magamistuppa läinud.

Üle õö näis proua Schliiter oma pettumusest juba toibunud olevat; ta oli tütarde vastu vähem järsk ja tarvitas Felicitase vastu armastusväärilist tooni. Ta teadis, et Felicitasest sel kombel fergesti lahti sai, ja siis ta, et parem läks Felicitas rikkale mehele kui mõnele mõdrale. Kõndel ei olnud see ju veel olnud, ei Ritter teise tema tütardest oleks võtnud, kui ta Felicitast ei oleks kojunud. Igatahes oli waja sellest ühendusest mõnejugust kasu saavutada. Ja seda tahtis kojanõuniku proua wististi.

Lore ja Bärbi hakkasid fergemini hingama, kui ema nende vastu jälle lahke oli. Nad ei tunnud Ritteri kaotust tõsiselt, sest nende meel oli liig pealiskaudne.

Nii siis walitjes perekonnaliigete wahel kannis lõbus meeleolu. Herr kojanõunik rõõmistas tõsiselt, et wihapilwed ta abikaasa otjaest olid kadunud, ja oli ta heas tujus. Temal oli Jee õnnest hea meel.

Bärbi ja Lore pidasid eine ajal juba aru, kuidas Jee pulmi pühitseda, nagu oleks see ainult nende ja ema teha. Tädi Laura kuulas neid, kiitis mõnda ja laitis mõnda.

Jee istus kahwatult, filmad wäsinud ja tõstjed, nagu ei oleks temal sellega asjagi.

Tädi Laura silmitjes teda mõne korra tusa-jelt ja ütles wiimaks laites:

„Sa ei näe sugugi õnnelik wälja, Jee. Ja ometi peaksid ja südamest tänulik olema selle juure õnne eest, mis sulle julle on langenud.“

Jee waatas talle kirjeldamata pilgul otja.

„Kust ma seda siis tean, et Ritteri naiseks saamine mulle juureks õnneks on?“

Bärbi ja Lore mürkjasid üksteist salamahhi. Tädi Laura waatas neiuale karistawalt näkku.

„Aga Jee, sa oled iseäralik tüdruk. Ara tee pattu. Be a meeles, ja saad korraga kõigist tulewikumuredest lahti.“

Jälle katsus Jee naeratada.

„Seda pean ma meeles.“
„Armastada ja oma peigmeest muidugi ei wõi“, arwas Bärbi.

Lore naeris.

„Muidugi mitte! Ta tunneb teda ju waewalt ja siis — niijugust meest ei armastata — ta on liig kaine ja igaw. Kuid seda polegi tarwis. Kui Jee tema naine on, wõib ta enesele lõbu lubada, misjugust ise tahab. Austajatest pole tal puudust, kui ta igal pool tore-das riides wõib esineda.“

„Aga Lore!“ hüüdis ema karistawal pilgul.

Lore kihistas naeru.

Jee ei wastanudki õdede jutu peale, mida ta waewalt kuulis. Ta mõtted lendasid kaugele nagu rahutud, hirmutatud linnukesed. Ta ei olnud õhjel magada saanud. Waenuslikud wäed olid ta rinnas wägewasti wõidelnud. Kuidas see tulnud, et ta Ritteri pruut saanud, teadis ta täna waewalt veel ütelda. Ta teadis ainult, et ta Ritteri käe järele nagu antru järele hädas oli wälja sirutanud, et mitte lastuda walusse ja häbisje.

Kui ta oli woodis lamanud ja tarretult pimedasse õõsje wahtinud, siis oli ta katsunud oma mõtteid korraldada. Ta pidi tagasi mõt- lema päewade peale, mil Harry Forst talle palawaid armastusõnu oli kõrwa jostistanud ja teda kaelustanud ja suudelnud, nii et ta tema armastust pidi hakkama uskuma.

Kõigist raskestest, isa surmast, kõigist puudustest ja libedustest oli teadwus, armastatud olla, teda üle kannud. Julgesti oli ta tulewik- ku waadanud, mis talle näis olewat roosiline, kus Harry armastus talle kõik pidi tasuma. Ja tema kõrwal oleks ta kõik ära kannatanud.

Ja nüüd?

Nüüd teadis ta, et Harry sel ajal, mil ta tema kõrwal seiswa õnneliku tulewiku peale mõtles, kedagi teiselt oli püüdnud: Ellen Boll- meri, kelle isa oma ainjale tütrele idõis kaasa anda suure waranduse. Nüüd teadis ta, et Harry teda oli petnud ja talle walestanud. Nüüd oskas ta enesele ära seletada pika kõiku- mise, mida tema ta õrnatundega oli wabanda- nud. Kuna tema uskus, et Harry ainult leina- aasta mõõdumist ootab, kosis ta juba teist! Ta ei olnud temalt wabaduse tagajäsaamistki ooda- nud. Alles veel temaga kihlatud, nimetas ta juba kedagi teist oma pruudiks. Ja siis ei tahtnudki ta enmast seotuks armata. Õnn weel, et nad awalikult ei olnud kihlatud. Nagu ti- lita armukesje oli ta teda kõrwole liitanud. Temal, Jeel, puudus ju isa, kes petjat oleks wõinud wastutusjele wõtta!

Kuidas see walutas ja põletas ta südame! Kuidas meeleheitlik häbitunne tahtis teda pea-

aegu lämmatada — häbitunne, et oma paremaid tundeid oli raijanud mehele, kes ta armastust enesele koormaks arvas.

Ja siis pidi ta mõtlema Hans Rittersi peale, kuidas see äkki tema ees seisnud, kui tema piina ja alandamise tunnistaja — ja ühtlasi ka tema suuremeelne abimees hädas, kes siis nii iseenejest mõistetavalt ta kätt palunud, nagu ei oleks see võinudki teistki olla. Mis inimene see ometi oli, kellest ta täditütred talle ütelnud, et sel jüdamel ajemel rinnas olemat rehkendusmasin?

Seda ei olnud ta tema vastu küll mitte näidanud, sest tema kohta tal mida arvestada ei olnud. Ta teadis ju, et tema, See, waene oli ja midagi kaasa ei toonud.

Ta oli ka kuulnud, et Ritterit külmaks geniaalsetks kaupmehetks, inimesetks nimetati, kes oma külma mõistusega kõik võis saada, mida tahtis.

Jah, külmavereline ja liikumata, külm oli ta jüdameni — nii oli ta tema ees seisnud ja oma isiku mõju abil teda jeda tegema jundinud, mida ta tahtis.

Ja ometi oli ta temale nii lihtjalt ütelnud, et ta käsitöblise poeg olla. Aga tõusiku omadusi tal ei olnud; ennem nägi ta wälja nagu wõtija, kes kogu ilma võis oma ette põlwili jundida. Teadmus ta imponeerimast isiklikkusest oli isegi neiu meeleheitebõst jundinud läbi tungida.

Ah, ta pidi ja pidi järele mõtlema Hans Rittersi isiku ja ta tegutsemisest põhjuse üle tema vastu!

Ja selle mõtlemise tuhinas kahwatas wahetewahel isegi walu ta jüdamest; see mõtlemine wiis ta ikka tagasi ellu, kust ta hing parimameelega oleks põgenenud.

Kuni homniku walgeni piinas ta enmast oma mõtetega. Ja nüüdki, mil ta teiste wahel einelaulal istus, pidi ta Hans Rittersi peale mõtlema. Ta ei teadnud, mis ta selle mehe vastu tundis — õudu, põlgtust wõi waitset tänuisiku poolehoidmist. Nii wõõras paistis ta temale olemat ja ühtlasi sõber, kellele ta kõik võis ütelda. Mõte Harry Forsti peale taganes mõtte eest Hans Rittersi peale.

Mõteldes Forsti peale, oli temas kõik tühi ja jurnud. Tunne, mida ta tema vastu jüdamani tunnud ja mis ta elu isiku olnud, oli kustunud, nagu ei oleks ta iial tema jüdamant joendanud. Ja ometi walutas kõik ta isjemus nagu ainus, juur haaw; tal oli tunne, nagu ei võiks ta iial enam rõõmsaks saada, nagu ei võiks ta iial enam kedagi usaldada. Ka Hans Ritterit mitte — ei, ka teda mitte. Ka tema juures pidi ta tema tegutsemiswiisile omakasulisi põhjusi otsima. Ta ei jundnud ushuda, et

jee mees talle omakasulipüüdmastult oli võinud päästwat kätt pakkuda. Ja kas oli see üldse päästew käsi? Kas ei jundinud ta teda edasi teel, mis talle lõpuliku enesealanduse pidi tooma? Kas mõttis ta temast ka weel enesest lugupidamise, ushuse ja iseteadwuse wiimse raju? Kas ei olnud parem talle täna ütelda, kui ta tuli, et ta ühegi hinna eest ei taha saada tema naisetks?

Ta hakkas kergemini hingama.

Jah, jeda tahtis ta teha. Ta tahtis teda tänada, et ta tema peale halastanud, ja siis temast jälle lahkuda. Wahest oli tal hea meel, kui ta teda sõnast ei pidanud, sest wõib olla kahetsetki ta ju oma läbemastust?

Kui ta siis jälle waba oli, tahtis ta wälja minna maailma ja oma jalule asuda. Tädi Laura juure ta jääda ei võinud, sest jee ei annud talle jeda iial andets, kui ta niijuguse isiku tagasi liikkas. Aga isegi kui ta sellega leppis, ei tahtnud See siia maija jääda, kus teda ainult jalliti, aga ei armastatud. See jäi piisut rahulikumaks ja joomis ainult, et Hans Ritter enmast ei lasetks kaua oodata.

* * *

Tuud aega hiljem toodi Seele imeilusad roosid — Hans Ritterilt. Nad olid äisna lihtjalt kimpu jootud, aga imeilusad lilled.

„Need maksawad terve waranduse, See!“ „See liit on ju wäga kallis“, ütles tädi ja ajetas nad weega täidetud wassi. Lilled juures oli nimekaart ja jellel seits: „Mstawas alan-dujes!“

See jilmitses neid harudase meeleliigutusega. See lillekimp ja lihtne kaart lihtsa nimega ei awaldanud jugugi muljet, wagu tuleksid nad mõnel „tõusikult“.

Uuesti asus See rinda priinlik rahutus.

Ja warsti lilled järele tuli Ritter ise. Rahulikult, piisut kahwatuna, aga nähtawasti liigutamata, astus ta kohanõuniku jalongi — jamasse ruumi, kus ta eile õhtul See jeltjis oli seisnud. See seisis tädi tooli taga, Rittersi silmad langejid tõsijest temale.

Neiu kandis lihtjat sinist kaleriikleitit ilma igasuguse ehteta ja nägi wäga kahwatanud, aga liigutam-õrn ja kena wälja.

Rittersi piisu tundes puuastas ta.

Bärbi ja Lore teretasid tulijat piisut kohmetult ja ema jaotis nad õhtutud põhjusest toast wälja. Siis lahkus temagi tükkis ajaks, wades, et pruutpaaril oma keskel weel mõndagi rääkida on, mis tunnistajaid ei tarwitsetwat. Täna pidi ta juba piisut järelandlik olemat ja waljud kumbed tähelepanemata jätma.

Kui mõlemad üksi jäid, waitjigid nad wiwuu

aega. See pööras oma kahtlutarud näo peigmehe poole. Ta huuled tukkusid ja silmad olid rahutud. Ritteri nägu oli rahuline nagu alati. Veel kõvemini olid ta kitsad huuled kokku surutud, ja ainult silmad näisid elawat.

Mitu korda kaigus Felicitas juttu alata, aga sõnad, mida ta ütelda tahtis, ei tulnud tal üle huulte. Wiimaks pudenesid nad lahti ruttu, hooti ja wärisjedes:

„Armas herra Ritter, olen Teile palju tänu wõlgu — Teie olete mind oma lahkuses häbistanud — aga — mina — jah — mina objektajini liig lähematult — ja Teie wististi ka. See ei wõi ju olla, et mina — Teie naisjeks saan — eks ole? Mis peajste minuist arwama, kui ma Teie ettepaneku wastu wõtsin?“

Ta wajus jõuetult toolile.

Ruttu astus Ritter tema juure ja waatas ta peale alla.

„Mis mina Teist arwan? Kas ei ole ma jeda oma kosimise läbi näidanud? Mina arwan, et Teie olete haruldaselt wapper, suuremeelne isik, et iga mees enesele suureks auks tohib arwata, kui Teie tema naisjeks tahate saada.“

Neiu waatas pikalt ja uuriwalt talle näkku.

„On see tõesti Teie arwamine? Teie kuulsite ju, mis mina selle teijega wäätsin. Kas Teie ei kuulnud, et ma juba aasta aega temaga jala kihlatud olin — ei, mitte sõnagi — Teie kuulsite ju, et ta ennast seotuks ei arwanud? Ja ometi olen temaga — siin ja seal seltskonnas — tänawal — siin majas — mõnikord kokku saanud — mina — jah — ma olen oma armastuses tema wastu alati lahtine olnud, olen teda jundelnud. Veel eile rippusin ta kaels ja — jundtsin talle oma õrnused wastu tema tahtmist peale! Oh, kas kõik see, mis mind minu enese ees nimetult alandab, kas see mind Teie silmis tõesti ei juuda alandada?“

Need sõnad tungisid kibedast enesepealekaebanises üle ta walujasti pruniki tõmmatud huulte.

Ritter wõttis õrna liigutusega neiu kätte ja jurus sellele oma huultele. Oli näha, et see mitte ei pidanud olema harilise wiisakuse, waid et see oli sooja austamise awalbus.

„Arge ometi piinata ennast niisuguste sõnadega ja mõtetega. Midagi pole ma Teie terves esinemises ja Teie olemises selle mehe wastu tunnud, mida ma Teile ei wõiks auks arwata. Reegi ei wõi sellest Teile etteheidet teha, et Teie oma südamepuhtuses usaldasite inimest, kes Teie usaldust pettis. Ütlen Teile veel kord, et Teie mulle suurt au teeksite, kui minu naisjeks saaksite. Wõib ju paista haruldasena, et mina Teid sel tunnil kosisin, mil

tundsin ja nägin, et Te oma südame kellegile teisele õrite kinkinud. Ma ei taha Teile seda ära seletadagi katjuda, Teie, wõib olla, ei saaks minuist ometi aru. Olen isearalik inimene — daamide wastu kange — ja wististi ka raskesti mõistetan. Wõimalik, et Teil jugugi ei ja kerge olema minu kõrwal elada, kuigi ma tahan piülda Teie elu wõimalikult kergeks ja lõbusaks teha. Kõigest hoolimata palun ma Teid nüüd veel kord, et Teie oma eilast sõna wagasti ei wõtaks. Wäheme kui kaks head seltsilist elust läbi ja katjuge minus näha oma kõige paremat ja uslawamat sõpra.“

Neiu silmitses teda tõsijest ja suuri silmil.

„Mis Teile wäägite, wigutab mind nii isearalikult. Ma ei tea, kas see dige on, teha, mis nõuata. Aga ma pean jeda tegema. On, nagu oleksite minu üle wõimust wõtmas, millele ma pean alistuma.“

Ritter raputas tõsijest pead.

„Ei — mitte nii. Mina waatan abielu peale kui seltsulikkuse peale kõige ausamal mõttel. Jäl ei oleks mind üks neiu suutnud pimedas ihas eluajaks siduda. Aga see, mis Teile wastu tunnen, ja mis Teist tean, on mulle tagatiseks, et meie abielu kõigest hoolimata kokkufõlakaline saab, kui minule wabatahtlikult tulete — mitte sundusel, mis Teilt tahte rööwib.“

Kerge naeratus lehmis neiu huultel, naeratus, mida Ritter heameelega oleks jundelnud.

„Nii siis — mina lähen Teile wabatahtlikult — Teie haruldane mees. Usaldan enda Teile kätte — juhtige mind, kuhu ise tahate. Olen tee kaotanud ja ei oska ilma juhita enam õiget teed leida. Kui tahate mulle olla selleks juhiks, mu kaitjaks ja kaljuks — siis tahan Teid tänada kõigega, mis mul veel anda on. Ja Jumal aidaku mind, et Teile kord jõuaksin tasuda, mis mulle nüüd teete.“

Kindlasti ja soojalt pigistas Ritter neiu kätt.

„Weel üks küsimus, Felicitas! Tarwitfen ütelda ainult ühe sõna õigel kohal — ja — leitnant Forst ei saaks täna oma kihluseid Ellen Volkmeriga mitte pühitseda. Mis teeksite Teile, kui ma selle sõna ütlesin ja kui Forst jälle waba oleks? Mis teeksite, kui ta korraga Teile juurde tagasi tuleks? Kas lähete siis temaga? Palun wastake mulle selle küsimuse peale otsekoheselt.“

Neiu kähwas püsti ja mistas pea selga. Ta otfaefine läks kipra ja silmad leekisid uhkesti:

„Ei — ei ilalgi, selle järele, mis ta mulle tegi ja mil ma ta õiget nägu nägin! Mis ma tema wastu tundsin, suri täna bösel piinari-kast surma.“

(Särgneb.)

Wennaksed Bedini.

Daani kirjanik Herman Bang.

Teda äratas tugew tõuge. Ta kargas hirnuga woodist ja hõõrus filmi: ning mõtles, et ema veel kord on ära surnud. Ja päewal ning ööl nägi ta lina, millega oli kaetud lahkunu korjus, inimesi, kes teda trepist alla kandsid jellesse sinasse mähituna: üks neist haaras ema peast kinni, teine jalust ja panid nii ema trepi all seisvasse puusärki.

Siid see oli praegu ainult isa, kes teda oli tõuganud ja kes ütles: „Dõuje üles ja pane riidesse, meie läheme kohe teele!”

Pois ei teadnud, kas on õõ mõi hommit, kuid kargas filmapilkfekt woodist, sest ifaga polnud nalja. Isa oli westitööline ja käis oma lastega sageli ümber, kui jahutottidega.

Seepärast pani Klaus kohe riided selga, waadates aegajalt lambile ja mõteldes, mis kell mõiks olla.

— Peše end puhtaks, lausus isa, seisstes ta ees, lamp käes. Esmest korda elus märkas Klaus, et isa ta puhtuse eest hoolt kannab.

Poisil illatus tugenes weelgi, kui isa ta juustjed märjaks tegi ja neid siis katkise kamniga filuma hakkas.

Mõlemad ta wennad ärkasid samati üles ja wahtisid uniste filmadega üle woodi ääre. Keegi koputas uksele, ja siisse astus naabrinaine.

— Olete walmis? küsis ta.

— Jah, korraldan teda veel weidi, nii. Niiid wõime minna.

Naabrinaine waatas Klausil üle: „Jään ma arwamise juure, — ütles ta — nad wõtawad ta wastu — heaehitus on kõlbulik!”

Woodis lamawad poisikesed hakkasid waikfekt nutma. Nad ei saanud millestki aru, kuid neil oli hirm pimedasse jääda. Klaus seisus ja imestas iseennast ning oma kammitud märgi juustjed; naabrinaine sidus talle wahpeal oma taskuräti ümber kaela. Klaus ei saanud aru, miks teda nii ehitakse.

Isa waatas huluwate poisikeste peale woodis.

— Urge huluge! ksendas ta ja kustus lambi. Naabrinaine, tema ja Klaus läksid ukse juure, woodist aga kostis tagasihoitud nutukaha.

Tänaw oli heledasti walgustatud ja rawast täis. Klaus jooksis isa kõrwal, kuna naabrinaine fogu aeg padistas:

— Enesestki mõista tuleb meil täna min-

na, sest jelle koha peale soowivad paljud, us-tuge mind, ja peale jelle, saab see gi paigale pandud.

— Jah, urises westitööline.

— Miks ta siis mitte: jah! jattas naabrinaine. Sest meie waeste elu pole ju kerge, kui naine jureb, ja lapfed jääwad kaela peale — ei taju rääkimisfekt!

Nad läksid edasi. Klausil peas walitses täielik segadus. Isa urises wahetewahel miski, naabrinaine aga padistas alalõpmata.

— Ja kenad nad on, seda ma näen, kui hommituti koristan nende riietumistubasid. Siidis ja sammetis käiwad nad, ja see, kes seal täitsa ülewal — lae all ripneb — see on üleni kaetud briljantidega, nii et kehagi näha pole.

Klaus kuulas, kuid ei saanud millestki aru. Isa nikutas aegajalt pead ja lordas:

— See mind huvitab, kas nad ta ainult wõtawad!

Nad astusid läbi wäikse ukse suure hoonesse. Trepil walitses imelik lõhn.

Isa läts ifka enam ja enam aramaks ja ifka aeglasemini ja aeglasemini liikus trepist üles. Naabrinaisel oli aga rutt: siin seal küsis ta miski kiirelt mõbda tõttawatelt inimestelt.

— Jah, nemad on riietumistoas.

Ta awas ukse, ning nad olid suures saalis, milles põlesid tuled ning milles walitses suur müra. Klaus awas filmad pärani ja pistis sõrmed suhu: imed, ainult imed! — Mõned loolfsid alasti ja kargasid üksteisest üle, üks aga lammas põrandal ja mängis jalgadega õhus. Ümber wõõ hilgasid tal kullatükid.

Isa käsi puhkas saamatult poisil õlal. Nad olid siin wõõrad ja sefsid kõrwal, hästi üksteise lähedale hoides.

Naabrinaine wiipas ühe alasti olemuse kohale, kes ta lõpuks nende juure astus. Ta waatas Klausil pealast jalatallani üle, rääkis siis ifaga ja hakkas poisil kättest rebima. Poisil seisus hirmunult ta ees; ta surus end isa wastu ning oli walmis nutma hakkama.

See, kes jalgadega mängis, wiis oma juure kellegi poisikesse ja paistas ta jalgadega õhku, just nii nagu loobitakse aurumeskis jahukotte.

Mlasti mees hakkas Klausilt üht ja teist küsima ning ta rinda ja jalgu katsuma.

Helises kell, ja kõik alasti mehed kargasid püsti ning hakkasid end hirutama. See, kes tulijatega oli rääkinud, jooksis minema ja hüüdis üle õla tagasi:

— Homme forteris!

Mingisugune inimene peegli ees puistas alasti mehe näo kriidiga üle.

Ulgas muusika, ja kõik alasti mehed jooksid hanireas välja — kõige taga poisike, keda õhku oli paisatud.

Siis järgnes suur müra, pärast seda hüüti ja plaksutati käsi.

— Võime minna, laulus naabrinaine.

Meglajel sammul läksid nad koju, peaaegu vaikides. Täi aja pärast jäi isa seisma ja sõnus:

— Kui nad teda aga wigasets ei tee.

Naine vastas: „Kõik asi on harjumuses“. Kogu järgneva tee hoidis isa Klaus'i kätt peos.

Kui Klaus kodus waiba alla ronis ja end tehti wendi vastu surus, ei saanud ta kaus magama jääda; kogu aeg nägi ta alasti mehi, kes toast välja olid jooksnud; ta kuulis muusikat ja wäljakutsuid. Võpats uinus ta rahutult ja palamikus.

Järgmisel hommikul tuli sama naisterahwas neile jälle järgi — isa oli weskis — ja nad läksid seekord isata. Silne alastimees magas alles woodis. Kogu tuba oli täis kaste ja riideid, ja palju uhkeid riideid wedeles seinjal nurkades.

Alasti pööras woodis ringi ja sõnus:

— Uhaa! See olete teiel! Wõtte ta riidest lahti, madam.

Madam hakkas poisji kohwri taga riidest lahti wõtma. Poisj ei lastnud omal järki seljast tõmmata ja nuttis, hoides kohwriwast kinni.

— Kui ta lõugab, siis wiige ta filmapiltjelt minema, ütles alasti mees.

Madam wõttis filmapiltjelt Klaus'i seljast järgi ja lükkas ta ette.

— Kui wana ta on?

— Kõhkeja aastat, vastas kiiresti madam, mitte päewagi rohkem, ushige mind; juurepärane essemplaar, wammun Jumala juures! ning ta näitas Klaus'ile igast küljest.

— Tule siia! Klaus astus woodi ette. Ta karjus waljusti ja astus külge ees hoides.

— Pane jalad õfeti! Painuta selga!

Alasti piatis kae waiba alt välja ja katjus Klaus'ile selga.

— Kuidas on su nimi?

— Klaus! vastas poisj hirmuga, kuna mees teda jugugi õrnalt ei puudutanud.

— „Mine kus kurat oma Klaus'iga“.

Nüüd waatas ta rinna läbi. — Hea loomus, kuid Klaus — kuradi pärast — see on wõimatu nimi Bedini feltskonnas. Kuid üksteis kõik: kuulutustes wõime tähendada Giovanni. Wilmast, kes oma selgroo murdis, kutsujame tah Giovanni.

— Jah, nimetage teda nii, nagu see Teile meeldib, nagu nii jääb talle ta ristiniimi alles.

Mees jättis nüüd Klaus'i rahule ja waju uuesti patjadesse.

— Noh, hüwa küll, meie wõtame ta wastu, ütles ta, ja launis kiirelt. Homme sõidame Breslausse, tulge temaga homme hommikul tagasi.

Madam hakkas poisji riidesse panemise juures aitama ja oli poisile igati abiks, sest ta sai terve taakri jootrahaks.

Ukse taga silistas ta rahale ja patjutas teda peopesadega.

— Käsihaha! laulus ta. Nii juuri rahasid nägi ta harwa.

Nüüd sai Klaus aru, milles asi seisis. See tema pidi nüüd wigurid tegema, ja ta temal on nüüd sama walged jalad ja kullatükid ümber wöö. Terwe päewa naeris ta ja laulis. Ta rääkis sellest wendadele, kes millestki aru ei saanud ja temalt kogu aeg pärtsid; kuid õhtul, kui nad kõik kolm woodis lamastid ja waikest juttu weskisid, haaras kõige noorem äkki Klaus'i kaelast kinni, ja Klaus hakkas nutma, oma rõõmu peale waatamata.

Ja waewalt nuttis tema, kui ta mõlemad teised wennad nutma puhkestid; nad silistasid Klaus'ile nägu ja kallistasid teda.

Nad nutsid kaua waiba all; kõige noorem, kes kõige pealt magama oli jäänud, hoidis magadeski Klaus'ile kätt peos ja ta hingamine oli täis pisaraid.

Weskitööline tuli öösel hilja koju, sest ta oli olnud walwekorras. Naabrinaine rääkis talle kõik ära ja kiitis kõike; jaadud taakrist wakis ta aga.

Jäi tui oma tupp, süütas tule ja hakkas omale kohwi keetma ning leiba õhima, kuid kogu aeg waatasid ta filmad woodi poole. Siis kustutas ta äkki tule ja hakkas pimedas sõbma; siis läks ta äisna waikest moodi. Kuid ta lamaz ainult ja wiiskes ühest küljest teisele, aga ei leidnud und.

Hommikul tõusis ta warem üles, kui harielikult ja enne kui lapsed olid ärganud; ta läks korridoori mööda naabrimaise juure, kes oli kõõgis.

— Nii siis, täna peab ta kohal olema, ütles naine.

— Jah, täna, kordas westitööline. — Järgnes lühike waheaeg. —

— Jah, täna hommikul juba peab ta seal olema.

— Jah peab. — Jälle waitus. — Küll on see asi aga raske. — Mees mõtles tütt aega. — Mõtlesin ainult, algas ta, kas nad ta jelle eest miski maksavad.

Naine waatas talle kiiresti otja.

— Mis see tähendab, kas te siis oma lapsi tahate müüma hakata, Johann? küsis ta õelalt.

Westitööline waatas kõrwale.

— Tahaksin ainultelda, et see on häda-ohklik asi, sõnus ta waitelt.

Madam heitis põlwili plidi ette ja hakkas tuld õhutama.

— Kõõmustasjini ainult Teie asemel, ütles naine — Jumala eest!

Johann seisis veel weidi, waatas naise peale ja läks minema.

Õhtul jõudis Klaus ühes Bedini seltskonnaga Breslausje. Sellest päewast alates oli ta nimi ilma iga wasturääkimijeta Giovanni.

Juba paar päewa hiljem hakkas Giovanni tööle. Hommitul harjutas ta ühes nelja teise õpilasega. Ta pidi ihualasti seisma pea peal, tugedes wastu kohwrit. Papa — Bedini lammas woodis, piits käes ja kamaandas. Algajalt proovis ta, kas piits ta kohwrini ulatab, ja seda ilma iga tarwiduseta. Sealhambas aga harjutas Giovanni.

„Araablane“ õpetas Giovanniile selja painutamist. Araablane oli kompanjoon; see oli tige mees terawate hammastega. Ta hammustas, kui selg mitte küllalt looka ei moodustanud.

Kats nädalat käis siis Giovanni itiditüuga ümber kaela, sest kaela ilustasid araablase hambajäljed, sest Giovanni oli maha kukkunud, kui araablase selja painutamise puhul sajani oli lugenud.

Giovanni harjus pead rinnale lastama ja kaela painutama igatord, kui keegi temaga juttu ajas. Kuid kui ta pärast harjutusi kartusid kooris mõi salatit leotata, pillas ta iga kui wähema müra puhul salati pörandale ring tõstis käe filmade ette. Wati oli ta walmis nutma hakkama, kui ainult nägi, et keegi käe kiiresti püüskitaskust wälja tõmbab.

Õhtul aga, kui nad tubades riietusid ja palawikult oma konte harjutustes sirutasid, kui helises reshishööri kell, mängis muusika ja plaskutused — läks Giovanni rahutuks. Talle tundus, nagu oleks ta ise seal. Ta seisis kogu aeg kulusfide taga, kui teised töö-

tasid, ja ta arwas, et need on ta omad liimed, mida seal sirutatakse ja wenitatakse.

Araablane sundis teda hommitul areenas harjutama. Akrobaadid istusid oma wäsinud kontidega jaalis klaasi õlle taga, paarikampa, ja wahetewahel ei rääkinud nad tundidemärgi ühtki sõna. Algajalt tagusid nad õllekannuga wastu lauda, kui araablane Giovanni jalast finni jai haarata. Muu aja saatsid nad mõbda täielikus wirimeeluses.

Poisid ärkas awahnuis; ta oli wäle, kui kais.

Kord kuulis ta, kuidas papa-Bedini laulus kulusfide taga:

— Jah, poisil on paindum keha.

Siis hakkas ta juba ühes teistega ette astuma. Enne kui ta areenasje ilmus, töötas ta araablasega riietumistoas, ja sel ajal, mil kogu ta keha oli äleni higine, klõbbesid ta hambad hirmu pärast.

Kui poisid areena walgusse astusid, hakkas muusika nende walsi mängima; ja nemad hoibsid äksteise soojadest ja wärjewatest sõrmedest finni ning tegid esimesed fookused, esimesed hüpped; nad jattusid waimustusse, ei kuulnud ega näinud enam midagi, waid töötasid, nagu oleks neil terweni sada meelt; kuid jellega ühtlasi kaotasid nad oma teadmuse. Ükki jattusid nad segadusse, unustasid kora ja fookused, mida olid harjutanud enam kui sada korda; siis tulid wõimatud hüpped. Kuid publikum plaskutas käsi.

Kui nad eesriide taha olid jõudnud, langetasid nad jõuetuses wastu kulusse; pea käis ringi, nagu inimestel, kes palju on tanhinud; pörand näis liikumat ja raske oli jalul seista.

Nad läksid riietumistuppa ja hakkasid siin naerma ja juttu ajama, kuid siis mõttis neist wõimust tinane wäsimus, ja nad istusid jõuetud ja äleni higised ning hingasid raskest.

Giovanni jäi toolile magama.

Papa-Bedini uskus kurja filma. Kui peaktwaatajate hulgas oli kuri film, siis wärisesid koku piiramidid ja akrobaadid kukkusid maha. Siis tundis Giovanni läbi trikoo araablase hambaid.

Poisid riietusid kiiresti ning lippasid minema toast, kus papa-Bedini istus pühast wihast peegli ees ja wandus.

Nii sõitsid nad lõpmata ühest linnast teise. Harjutasid nad päewal ja töötasid õhtul.

Wajooksul suurenes seltskond. Kuajagil Tshhehimaal osteti imeilus tütarlaps. Kõik nad elasid koos kolmes toas. Rahes asusid papa-Bedini ja araablane. Kolmandas magasid poisikesed ja wäike Kooja. Ja nii see jäi,

maatamata selle peale, et aastate jooksul kõit juureks sirguksid.

See oli miski paradisiiaia-taolist uues stiilis ja uues maitstes ning ilma kurja- ja hea-tundmise puuta. Noored inimesed olid üks-teise vastu jõbralitud ja ei tunnud kadedust; kui Angelo tükk aega oli olnud Nooja armu-alusel, sai selleks Giovanni, ja teegi neist ei mõelnud, et see nii mitte hea ei ole. See kõit tuli icenehejt; seejuures ei mõelnud nad kõige vähematti.

Giovanni oli kuusteist aastat wana. Ta oli jale ja paindum ja kandis pead uhkelt püsiti. Angelo lutsus teda nirgiks. Ja temas oli tõesti miski mehtikut, kui ta walmistas araab-laje slalt maha hüppama: kael ette sirutatud ja hambad kokku jurutud.

Papa-Bedini andis talle ohtralt tasku- raha: ta kartis, et Giovanni seltskonnast lahkuh.

Järjekindlalt karastas Giovanni oma keha.

Keha oli wahel kall ja paindumata, ja siis mõitles ta temaga, nagu loomaga, kes ei taha alla anda. Ta töötas kogu hommiku, aga õhtul harjutas ta weel riietumistoas ni, et higi mööda keha alla woolas. Ta armast- tas oma keha uhkusega, ja kui ta harjutas, siis kõneles ta aga äkijku oma liikmega, kord teda julgustades, kord kirudes.

Seadnnestanud õhtutel, kui ta hüpete pu- hul maha kukkus, oli ta oma keha peale wiha- ne. Wandudes tormas ta peaga vastu kulis- se, wõi aga nad mõitlesid Angeloga kuni nad maha kukkusid — jõuetutena ja tuhvide sil- madega.

Üleliia pingutatud musklid nõudsid puhke- filmapilke; siis istusid nad kui mäletsewad loomad kujagil restoraanis laua taga.

Clown'id ja lauljad ajasid juttu, tegid nalja ja rääkisid nalja naisterahwastest. Ak- robaadid aga istusid, laisjad ja wäsinud ise- enese jõust. Minult koardimäng elustas neid jälle. Kireest läikiwail silmil mängisid Giovan- ni ja araablane hilja böni. Kellner magas laual.

Giovanni elus ei mänginud naised mingi- juugust oja. Wahetewahel tundis ta kirepahwa- tuses naisti, kuid teisel päewal ei tunnud ta neid enam ära. Siis kulus jälle tükk aega, enne kui ta uue tutwuseni jõudis.

... Bedini seltskond sai kutse Renzi õir- kusse.

Enne esimest proowi harjutasid kõit waikides oma riietumistoas. Papa-Bedini tu- letas neile äkijkuid mõtteid meelde. Poisid nikutasid pead ja jattasid; Angelo küsis:

— Du wanamees siin?

— Räägitakse — tulla.

Nad jattasid oma harjutusi, määr- sid ja- latalad triidiga ära ja wotasid reshijööbri tella. Õirulus oli poolpime ja sünge. Paar wanakest istusid uhkelt parterre'is. Siis pöö- rasid nad kõit ümber ja tegid tuumardus- mehele, kes ilmus looshi ning seal istet wõttis.

See on tema!

Angelo sohtas:

— Waata — wanamees!

Giovannist wõttis mõinust tunne, nagu tahaks jida rinnast kawata — nii pehtis jida. Õiruluses oli nii wait, et kuulda oli, kuidas lipp wäljas tuule käes wastu lage pehtis.

Bedini seltskonnale oli piew õnnelik.

Kui nad töö lõpetasid, astus Giovanni juure teegi peenelt riietatud herra.

— Teie tööbate hästi, ütles ta. Kas olete kunagi ka hobusel töötanud.

— Ei, ainult parterre'is.

Herra waatas talle otja ja teerutas murru- sid laija, briljantidega ehitud käega.

— Kui wana Teie olete?

— Raksikimmend.

— Õn! wõite weel õppida.

Herra teeras ümber ja lahkus. Tallipoisid kes põrandat pühkisid — tegid talle kummar- duje.

— Kes ta on? päris Giovanni.

— Kes? — See on Mister Cook.

— Cook — ratsutaja?

— Jah.

Giovanni tundis odööbri lõhna, mis ratsu- taja talli maha oli jätnud.

..... Giovanni otjis oma isa üles. Melli- wiis aastat tagasi oli isa keldri kukkunud ja oli sellest ajast jaadik wigaseks jäänud. Müüd oli ta kellegi raamatukaupmehe juures käskjalaks ning tormas päewad otja iga ilmaga läbi lin- na. Nastad ja konjak ilustasid ta uina. Hom- mikuti jookkis ta poja juure, istus ta moodi- serwale, teerutas käes oma karwamiitst ja rää- kis igasugu rumalusi neist, kes on sündinud õnneliku tähe all, ja neist, keda painab kuri saatus.

Õgaford nurus ta pojalt weidi raha ja nii- pea kui raha oli käes — läks ta minema, ae- wastades ja tänades.

Pühapäewal käis Giovanni kodus. Nemad wõhtid teda wastu hõisketega, langesid talle laela' ja juudlesid, ja mõni minut istusid kõit kolm wastamisi ja ei beadnud millest kõneleda.

Giovanni pakkus neile paberossi ja siis suit- setasid nad kõit kolm, nagu üksbeisti häbenenedes.

— Pean ära minema, ütles Giovanni.

— Kas juba?

— Jah, — nii on parem. Jumalaga.

— Jumalaga, Klaus.

Wennad saatsid teda alla ja seisid jenni uksel, kunni Giovanni ümber nurga oli jõudnud. Ka wennad palusid temalt raha, ning peagi oli tal kitsikus käes. Kana oli ta mõelnud juba sellest, et papa-Bedini nõuda osajamist hõbetulekuteft. Niisid esines ta selle nõudega. Bedini ja araablane oleks ta peaaegu maha löönud, kuid lõpuks olid nad nõus.

Õhtul, kui teataskond oma tööd oli lõpetanud, etendas Giovanni tallmeisteri oja. Arstistid seisid — wahinud, kuid ta higised üleni ning toetajid end järjekorras vastu looshide barjääri.

Niipea kui algas suur pantomiim, pidid nad uuesti riietuma. Wärwide mitmekesisus, elektrivalgus ja müra panid pea huugama. Kui Giovanni koju läks, medas ta waewalt weel jalga järgi ja nii, et teda isegi suurtilk ei oleks aratanud.

Kaks asja huwitajid Giovanni: ratsutaja ja lõwid. Aljatunudja pilguga hindas ta ratsutaja hõlgsawat mõmist ja püüdis ta mõtteid mõista. Ühes pantomiimis etendasid Mister Cook ja Giovanni inglaste oja ning istusid kõrwuti.

— Tahaksin miski teist õppida, lausus Giovanni.

— See on mõimalik.

— Parterre-töö annab wähe tulu.

— Jah. Kas tahaksite hobusel?

— Kui ära mõin õppida?

Järgmisel õhtul ütles talle ratsutaja:

— Mõtlesin jelle üle järele. Teie mõite harjutada ühel minu hobusel. Õppige kätte jockey-hüpe. Küll me juba harjutame.

Juba mõne päewa pärast algas Giovanni õpetöö Mr. Cook'i juures. Terwed tunnid kadusid töös igal õhtupoolikul, siis kui maneesi oli tähi.

Tundidest mõttis alati oja keegi kahwatanud noormees. See oli Batti — loomade talljutaja. Ta istus seal alates esimesest minutist, kus alustati ja lõpetades lõpuga. Kogu aeg jälgis ta nende tegewust ning aegajalt nikutas ta Giovanniile pead.

Giovanni oli kogu tahtmisega töös, ta lõi omale energiliselt vastu jaapajääri ja ajas hobuse torni. Mr. Cook julgustas hobust lühidate käskivate lausetega.

Giovanni jalad pääsesid jalustest, ta kumardus, karjatas ja hüppas üles. Kuid jatus kõrwale ning kukkus; ta proomis weel kord, hüppas ja kukkus jällegi. Seistes keset maneesi, lõi ta jalga vastu maad ja surus kontjadega liimasse, mis kattis areena põrandat.

Pärast harjutust lõi kahwatu noormees Giovanniile waiba.

— Tõmmake ümber, ütles ta, muidu küll metate enese ära.

— Tänan, Mr. Batti, — Giovanni tõmbas waiba ümber. Noh, mis Teile sellest arwate.

— Ei ole midagi, küll saate hakkama.

— Ühte Teile seda?

— Olen weendunud. Jumalaga, signor Giovanni. Ja ta surus Giovanni kätt.

— Jumalaga, Mr. Batti! Nägemiseni! Ja nad lahkusid. Giovanni ja Mr. Batti wahel tekkis kummaline, waikiv sõprus. See sündis pikkamisi, iseenesest.

Nad sõid lõunat tirkuse restoraanis ühe laua ääres; ja hommikuti läksid nad üksteise juurest läbi ning õhtul koos koju.

Nad rääkisid omawahel wähe, kuid armastasid üksteist wäga. Kui õhtul weeretati suur puur lõwidega areenasse ja Batti oma kahwatu näoga läks tallidest mööda, siis ulatas talle Giovanni alati oma käe. See sündis kord kordemata, ja sellest ajast saadik kordasid nad seda iga õhtu.

Kui Giovanni kätte oli õppinud jockey-hüppe, lahkus ta teenistusest Bedini juurest ning hakkas praktika otstarbel kohta otsima kufagil wäikeses tirkuses.

Ta astus wiimast korda üles, ja nad läksid Battiga koos koju.

Mõlemad olid kurnad. Nad sammusid wäikeses ning kuulatasid üksteise jalaasteid.

Batti tõstis pea üles; laterna walgus langetas ta kahwatule näole; ta sõnus:

— Jah — kas saame end weel kord näha?

Giovanni mõtles sedasama. Ta haaras Batti käewarrest kinni.

— Batti! ütles ta.

Batti läks edasi ja ütles sama wäike häällega.

— Sgaüks teab, et see kunagi peab sündima.

See ega teine ei rääkinud enam sõnagi.

Nii jõudsid nad Giovanni ukseni.

— Noh, jumalaga! ütles Batti.

— Ela hästi!

Ja teisel päewal tuli teade, et Batti on jurma saanud....

Lõwide silmad hiilgasid hämaruses, nagu kollased tulukesed, kord hellides, kord tuhmedes. Waikse wirinaga surusid nad end kogu kehaga vastu puuri nurki ja norksasid. Kuid äkki kargasid nad kui hullumeelsed vastu puuritrelle ning möirgasid ahastawalt, kuid kukkusid jällegi tagasi ja ronisid kartlikult üksteise kõrwale, kus hakkasid seliti aelema. Waialt awatud suust kostis jurutud möirge, nagu pigistaks keegi nende kõrti.

Laternate tuled hakkasid kustuma, ja lõpuks walitses täielik pimedus.

Giovanni istus ifta veel kohal. Kui hirmus see kõik on, mõtles ta.

Ta mõtles nii mõnegi kurva juhtumise peale oma elus. Ta mõtles lõbusate kivitööliste peale, kes kord takwel kõik seitse aknast wälja hüppasid, ja seega surma leidsid.

Ta tuletas meele oma isa, kuidas ta istus ta woodijermal ja nurus raha. Ta mõtles Batti peale, kes elust oli lahkunud.

Ta kuulatas. Kõik oli ümberringi walt. Üks kostis pimeduses hoige, seejärgi beine. Siis kerge käpaaste liiwal — enam mitte midagi. Giovanni mõtles jelle peale, mis temaga nüüd wõiks juhtuda. Ta polnud enam kõige noorem ja eriala puudus tal jamati.

Tuleb hakata klouniks-parodistiks, tuleb narritada ratsutajaid. Tõbbusti enam ei ole.

Giovanni kõusis püsti ja läks läbi pimeduse. Kuid tal oli tunne, nagu kannaks ta enese taga rasket koormat.

Jää wabaks!

Andres Silla.

Mis pajatab tuuleke, heljudes üle su peast?

Mis kõneleb kohin, mis kajamas mändade reast?

Mis räägiwad lilled me aasal ja murul ja mäel?

Mis laulawad linnud kõik wägewal, wõimukal wael?

Nad laulawad, hiiuawad lõpmata:

me siidames seisab me kodumaa!

Ja sina, kel kodumaa kenadus silmade ees,

kes tead, mis tegema pead kui tõsine mees,

kel tuttawad kodumaa linnud ja kodumaa puud,

ja tuttawad mehed, kes olid tal surmani truud —

täis waimustust hiiua siis sina ka:

Jää wabaks, jää seisama, mu kodumaa!

Kui Jeesus magama heitis.

Hollandi kirjanik Sol de Mont.

Kui Jeesus õhtul magama heitis, jaatfid teda üksteistkümme inglit, tema ees läbi õõ hoides ja kandes palju hõbetähhti, mis tajaksti sirasid.

Ja kui ta siis omas jaramas woodis pikutas, astusid nad täis püha kartust tema juurde, wõtsid üksteise kätest waitjelt kinni ja tegid tema ümber ringi, lauldes talle laulu, mis imetajane ja ometi hõiskaw kui kewadine õõpiku laul.

Kui lapje filmad kinni wajasid, kustutasid inglid omad tähekehed filmapilk ära, ja igaiüks neist wõts omale waitje koha, kus ta hommikuni wõis wiibida.

Naks, kel seljas riided nagu lainetaw mere-

woog, puhkasid ta päitis ja jalutsis, kaks, kel lumivalge kleit seljas, istusid ta woodi äärel, teine teisel pool; kaks pidid teda hoolega katma, ühe siristes rüübes; kaks pidid teda hommikul oma juudlusbega äratama, endil päitsekarma riided seljas ja wõõ wõõl; kaks hoidsid ta pea kohal oma kiwad nagu elawa taewa; nende otjaestjed sirasid ja nende kleidid olid nagu loidukuma, ja nende kõikide juustel kiirgas punane roosipärg.

Üksainus seitis ükspäinis eemal ega julenud pühade keskele astuda, ja tema pilk, täis piisarates walu, walwas lapsukest, kes magas:

Ta peas sejis okastroon ja ta käed ning jalad nõretasid wewest...

Wõitlus sõduriga.

Ungari kirjanik Stefan Lömörteny.

Jaanoje olid jeeford mitu põhjust linna meelitanud. Eritaks tahtis ta linna turuhindasid teada saada, teiseks oli tal mitu asja osta. Talle oli tarwis ninarõngast pörjale ja üht teist rõngast kellaketile, jest kella wana rõnga olid lapsed jällegi ära wõtnud. Wiimaks oli tal weel mats maksta.

Wiimase asja toimetas ta kõige esiti ja tuli maksuamatsusest weel jõrkama wälja. Wäljas oli ta ninelt otjustanud maksust kümme kuulmat ära tasuda, maksis aga ainult wiis ja parandas nii ainelist seisukorda, mis alati mõnusa tunde tekitab.

Nüüd wõis ta minna rõngaid ostima. Ta leidis neist ka kaks ilusat; üks neist oli kellele otse paras, teine oli pörja tarwis küll liig suur, aga tont wõtku — küll pörjas juba kaswas. Pörjakoondud paisuwad ju ajaga. Sellega oleks siis nüüd kõik korras olnud ja ta oleks wõinud jälle koju sõita, kuid siis tuli talle meele, et poisile wõiks wäitje taskuraamatu kaasa wia. Parema juba, kui poisj seinte asemel raamatu täis määrib.

Nii läks Janos siis mänguasjade kauplusesse, silmitsees seal wäljapandud kaupja ja ostis mõne krossi eest wäitje taskuraamatu. Raamat oli odawast hinnast hoopimata wäga ilus ja kuulselajaga nagu piibel.

„Nah, küll näen, mis poisj siia sisse kirjutas“, ütles Janos kaupmehesle. „Küll näen, kas raamat ka niipalju raha wäärt on.“

Seda ütles ta lahkudes.

Uga kui ta rahakotti tahtis põuetaskusse panna, libises rahakott põrandale, jest lambanahhes kasukas pole liikumine sugugi kerge ja ilbe, kui ustakse.

Janos kummardas kotti järele, ja kui ta tahtis wõtta, jättis ta kinnad ühe wäitje, kirju asja peale peatuma.

See oli üks mängusõdur, kes oma puumõõgoga sirgesti au andis, sinine tuus jehas ja punased pitsid jalas. Smretu wäite sõdur laenas maas, jest ta oli kübaratpidi puldi jala külge kinni jäänud, kuid andis ta pikali olles au edasi. Janosel käib teda nähes kohe mõtpeast läbi, et poisile peale raamatu ka weel jee sõdur mõnui oleks.

Piire käeltigutusjega kahmas ta rahakoti ja sõduri põrandalt korraga kätte ja pigistab pihku. Siis tõusis ta püsti, piast's ruffas käe luue põuetaskusse ja wõttis tühje käe sealt ta-

gasi. Ta jättis lõpultkult jumalage ja naeris wäljas tänamal õburjasti pihku.

Kätt ta enne taskusse enam ei pistnud kui todus.

Kodus ei olnud kedagi; poisj oli koolis ja naine naabritalus.

Janos rakendas hobujed lahti, otjis wäast wõtme, awas ukse ja läks tuppa.

Seal oli õige soe. Janos tampis mõne torra jalgu, kõndis edasi ta tagasi ja mõtles, kas minna nüüd naiesle järele wõi panna rõngas kella külge.

Sellejuures tulid talle meele taskuraamat ja sõdur. Ta kahmas taskusse, wõttis mõlemad wälja ja pani lauale. Siis läks ta akna juurde ja waatas wälja, kas poisj ju ei tuleks.

Äkki pööras ta ja, kui ta pilk lauale langes, astus ta kohtudes tagasi.

Taskuraamat oli weel ifka seal, aga sõdur, kelle Janos ta kõrwale pannud, ei lamanud, kuid seisj jalgabel ja hõrdis käe püsti.

„Noh waata!“ ütles Janos.

Ta astus laua ette ja pani sõduri pikali.

Uga niipea kui ta käe küljest wõtab, kargab sõdur uresti püsti, rappub pahemale ja paremale poole, nagu oleks ta wäga wihane ja jääb siis, nagu Janosje poole, sirgesti seisma, käsi kübara küljes.

„Na“, pomiseb Janos ja silmitseb sinipunast mehikest õige tõstest.

Pole muud kui puu, ainult puu... wähemalt näib nii... Uga kust jee tuleb, et ta enmast sellegipärast liigutab?

Nüüd pareb ta sõduri juba õige kõwasti lauale ja surub ta pikali, et ta maha jääks. Sõdur jääb ka maha ja lamab rakkus käe all liikumatult laual.

Uga niipea kui Janos käe äkki ära wõtab, tõuseb sõdur ka kohe jälle püsti, rappub, jääb mehe ette seisma ja silmitseb oma wäitwitud sinisilmadega.

„Wõtku sind tont!“ hüüab Janos ja lööb sõduri wihajest lauale maha.

Siis katjub ta kavalust. Ta ei tõmba kätt enam äkki ära, waid teeb jeda õige pikkamisi. Wäga ettewaatlikult. Uga mis sünnib? Mida wõrd mees oma sõrmed kõrgemale tõstab, jedawõrd püstemale tõuseb sõdurgi, käsi ifka püsti.

„No müüd ja ära küll ähwarda?“ ütles Janos ja läheb laua juurest nurka.

Täis rahutut kahlust wahib ta sealt lauale.

Sgaal pool waltitseb sügaw waikus. Sln hak-
kab hämaraks minema, põlulaie langewad juba
õhtuised warjud. Ei ole kuulda wähematti ka-
binat, ainult koldees prakkub tuli. Taskuraa-
mat seisab laual. Janos istub kolde ääre pin-
gile. Sõdur seisab laual ja silmitseb Janost
tardumult. Ja ei liigutagi.

Jkka rahutumaks muutuvad pahase pere-
mehe pilgud, ja wiimaks lööb ta sõduri waate
ees oma silmad maha.

„Mina sind ei warastanud“, kaitseb ta en-
nast tajaksefi... Sa olid maas... Miks la-
masid ja siis?... Ahaa, olid kinni... Siis
täna mind, et ju lahti teingi!... See pole ju
wargus... Sga teine oleks su ka wõtnud...
kuuled?... Ara löö mind filmadega, muudu
liiklan su laualt maha... tapan ära!”

Ta wõttis kõik jõu kofku ja lähenes ahwar-
dawal. Juba tahab ta sõdurit laualt maha
liiata, kui talle uus mõte tuleb. Laual seisab
weekruus ja selle ümber on laud kõik märg.
Kõikjelt kahmab Janos sõduri ja pistab selle
pea mette.

„Säh sulle, koerapoeg“, ägab ta, ja higi
helmendab ta otjaesijel.

Ja kätt ära tõmmates hüüab ta:

„Müüd ta enam ei tõuse — jääb wette la-
mama!”

Rõõmsasti wahib Janos teda.

„Kas said müüd, koerapoeg? Liigu weel!”

Sõdur liigubki tõesti, ja lohkudes näeb seda
Janos kui suurem kahemõitlusepidaja. Weisi
pole juutnud sõduri sinist kuube kättesti laua
külge kleepida; pikkamisi hakkab ta liikuma ja
hopp! seisab ta jälle püsti, niipea kui ta kätt
edasi ja tagasi on wõngutanud.

Moh, kui see meelega awaldatud ahwardus
ei ole, siis pole ilmas ahwardust üldse olemas.

Janos ehmuib, pöörkab ristluudega wastu
woodit ja hakkab susistama. Ta wiha on hir-
mus.

„Mis tarwis ma su sitta õige tõin!“ kijen-
dab ta. „Jäta mu rahule, ära saada mind
hufatufesse! Ma taon ja tambin ju pihuks!”

Ta toob nurgast kepi ja tahab sellega —
õige kaugele — sõdurit maha liikata. See ei
õnnestata, sest sõdur läheb kepi eest ära ja ah-
wardab seda ägedamini, mrida kõwemini teda
maha piilitatse suruda.

Uuesti tunneb Janos külma higi oma ot-
jaesijel. Mis teha? Mis peale hakata?

See, inimene jureb ainult ford! Kärnestei
läheb Janos laualt mööda afna juurde. Wä-
rijewa käega awab ta selle. Siis pöörab ta
jüdisti tagasi, kahmab oma juurte kangele sõr-
medega wäikse mehe, kes ta pihku täitja ära
kaob.

„Kaspar... Melchior... Balthazar...!”
hüüab Janos ja wisab sõduri aknast wälja.

Sõdur lendab tüki teed, kukub siis külma-
nuid kompade wahetele ja kongutab sitta ja sinna.
Janos waatab talle järele.

„Suur!“ ajab sõdur enda äkki püsti.

Ühe luurekingu otjas otjas seisab ta, wan-
gub, näitab käega, pilk täis wiha ja ahwardust.

„Sa warastasid... warastasid... waras-
tasid!”

Janos arwab neid sõnu kuulwat ja hirmus
walu asub ta südamesse.

Ja hufatufe kõrguspunktiiks on, et pois
parajasti koolist tuleb. Janos näeb teda teed
mööda lähenemat, tahaks talle wastu jooksta
ja wastu hüüda:

„Hoiatemaast eemale, Jumala pärast, hoiatemaast eemale!”

Uga ta suust ei tule wähematti häält. Täis
ehmu ja kangelst näeb ta läbi akna, et pois
sõduri on ära näinud, ta üles wõtab ja selle
rõõmsasti tuppa toob.

Juba läwel hüüab ta:

„Waata, isa, waata!”

Isa ägab ja tõrjub kätega.

„Ara teda sisse too! Ara too! Olen te-
maga juba küllalt wõidelnud!”

Pois ei saa isa sõnadest aru; ta silmitseb
sõdurit õrnalt.

Siis ütleb ta:

„Waata, isa, sõduril on tina jalus. Ja
kui ma ta põlwi panen, hüppab ta kohe jälle
üles. Waata!”

Janos tunneb, kuidas ta tarretu ehmatuse
sulab ja kõik ta ärewus kaob.

„Do!” õhkab ta kergemal rinnal. „Dal on
tina jees?”

Ta raputab ennast häbelikult, ja tahtmatult
jätkab ta, oma senise hirmu põhjust toetades:

„Ja mina mõtlestin, et hing!”

Rirgüside mõtted.

Wihastab kui wenelane ja kannatab kui
faamel.

*

Barem madu majas kui naine naabri juu-
res.

Barem tuhat lammasi kui kaks naist.

*

Ditjeb kui mooniküll ja uimastab kui
oopium.

Ameerika naiskelm.

Ameerika kirjaniku Miriam Michelson'i romaan.

4

Ja sellejuures ei teadnud ma veel sedagi, kuidas esimest sammu astuda, kuni Beryl Blackburn mulle mõtte andis. Beryl on üks waestemajatiidrukuteft, nagu minagi — suur, walget werd, kunstlikult pleegitud juustega, kuldhallide filmadega ja ilusa kahwatanud näoga. Ja kui ta jõnu uskuda, ei leidu pealtkuulajate ruumis ei pärast lõunat ega õhtul ainuistki meest, kes teda ei armastaks!

„Mõistate, kes minu uuem austaja on“, ütles ta täna õhtupoolikul mulle, kui me neli waestemajatiidrukut oodates näitesteinte taga seisime. „Topham, wana Topham!“

Müüid tuli mulle äkki mõte.

„Topham — lossus!“ pilkasin ma. „Oled lollits läinud, Beryl. Topham armastab ainult üht — mylady ehtekasti. Ura'nd enesest itka liig palju arma.“

„Nii, mu preili! Mõh — eile õhtul lubas ta mulle diamandi kaela panna. Mis sina selle kohta ütled? Kas see tõendus ei ole?“

„Ütelda võib sarnast asja kergesti, aga ilma tõendusega ma seda usu. See maksaks talle kohe ta teenistuse.“

„Kui see avalikuks tuleks, võib olla. Ega ja ometi ära ei ütle?“

„Ei tule meelegi. Mistan mis ta? Ma ei usu mitte, et sa Tophami ta toolist Gray garderoobist suudaksid ära meelitada, ja kui sa —“

„Kas tahad kihla wedada?“

Kõige suurem kast šokolaadi kompvekkfa kuylerji juurest.“

„Tehtud. Lasen ta täna õhtul, natuke aega enne Gray ja ta kõrge lordi tulekut, kutsuda, ja sa pead nägema —“

„Mida? Egas mina ometi seal juures ei ole?“

„Nii siis, ole täna õhtul kell pool kaheksa Gray garderoobi taga wäikses korridoris, ja — ja müüid kompvekid kohe kaasa wõtta.“

Kas märkad midagi, Mag? Ma ootasin küll, aga mitte Gray garderoobe taga wäikses korridoris. Ma ei olnud õhtupoolikuteendusest koju läinud — ja tead, me mängime kell kolm ja siis jälle õhtul kell pool üheksa.

Olin enda lihtjalt ära peitnud, kui teised ära olid, ja niipea kui õhtu puhas oli, hiilisin Gray garderoobisse, lükkasin juure kasti, teema koaletklaua kattunkardinad kõrwale ja — ootasin.

Taewas, kui pikkamisi tunnid edasi hiilisid! Ma ei olnud eimest jaadik midagi jõnnud, ja

sees läks tuba itta pimedamaks, ja palaw ja fitras oli ta — hirmus! Wutjin oma aega, kuidas see läks, Tomi peale mõeldes. Esimene asi, mis pärast briljandi rahaist gemst teha tahtsin, oli Tomi wangitotta waatama minna. Olen tema järele kui meeletu. Tahtsin talle heameelega uudist rääkida ja katjuda, kas ma wahti ei saaks ära osta wõi muud põgenemisplaani teha. Kas ma karjisin? Mida? Kui mind kasti ait leiti, jutustasin lihtjalt oma kihlweo loo Berylga.

Kuust ja seda tead, et mind ei oleks usud?... Eest pole wiga, ristearma peab itta midagi, Mag Monahan, kui tahetakse suurt saawutada. Ja see oli midagi uut — midagi harjaka suurt! Kas tead, mis see briljant maksab? Ja kas ja oskad wiskülmend uhjat wälja anda?

Ma andsin kõik wälja — seal sees kastas — iga penni. Kui ma paljust raha wäljaandmisest olin wäsinud, jäin pijut tulkuma ja andsin unes veel kord wälja. Ja siis ärkasin ja katjusin veel teisel teel wälja anda, aga mu pea walutas, ja mu terwe teha oli nii kange ja kramplit, et juba terwe loo tahtsin lõpetada, kui wiimaks Topham ilmus. Ta pani juure kasti nii kõwasti lauale, et peanegu mu pea oleks sisse löönud. Ta wõttis tule üles, seisis siis ja wilistas. Seal kajas äkki katekest: „Topham! Topham!“

Ma nõjatasin tagasi ja hammustasin sõrme, et mitte karjuda. Inglise kuulatas filmapiilgu. Siis kõlas hääle veel kord ja Topham traawis ufje juure ja sealt wälja.

Müüid olin, wiuhti! peiduurkast wäljas.

Mag! Ta ei olnud veel kasti lahti teinud. Seal see kast seisis kolmwahelise peegli kestel. Katjusin kaant kõsta. Lulus! Olessin wõinud wihja pärast karjuda. Aga Tophami sammud ufje ees kaineft jõid minu. Ta tuli tagasi. Hulgu kiirusega ruttastin afna juurde, mille ma mõne tunni eest tülles olin awanud. Aga ma ei saanud enam wälja. Kuulsin wanamehe kätt ufje küljes ja ronisin jälle kasti, nii ruttu kui jõudsin. Nii ruttu, et eesriided veel liikusid, kui ta sisse astus.

Pikkamisi pakkis ta juurelid wälja, seda korda mõõda, kuidas mylady neid harilikult enesele külge pani. Meie, waesed lapsed, oleme teda tihti ufje kaudu silmitsenud — sisse ei lastnud ta meid iialgi. Tema oli täikfa me-

lood, täitja lord. Jial ei muutuud ta ei järje-
torda ega kohta, kui väärtasju jälle sisse pak-
tis. Ma panin rae kasti kaant vastu ja jälgi-
jin ülikuud tütte waimus nende kohtavele aja-
tamisel. Sujuta enesele ette, Mag: piisite, pool
tolli paks kaas oli kõit, mis mind poolest mil-
jonist lahutas!

Ah, mis mu meel tundis seal sees! Ja ma
ei olnud veel kaugeksti kindel, et terve naha-
ga pääsen. Ma katjusin kihlweolugu igal wõi-
malikul wiisil enese juures, aga ikka, kui ma
jeda Obermülleri warmus jutustasin, läts ta
jegi ja läti mulle tummalt kõrisesse kinni.

Ja lõpuks oli see ikka veel parem, wabalt
wana inglase ette ilmuda, kui leitud saada lord
Grayst ja ta ladyst. Mul oli käsi juba eesriide
küljes, kui —

„Preili Beryl Blackburn lasseb Teid terwi-
tada, herra Topham, ja paluda, et usse juur-
de tuleksite, sest et tal Teile midagi tähtsat ol-
la teatada“.

Sga silp, mis jooksupoijs rääkis, kõlas
mulle nagu muusika kõrwu! Ka tasast kõhi-
nat oli ta hääles kuulda; wana Topham oli ju
kohwikute naljalaud. Esimese hüüde, mis
mind petnud, oli wiist mõni üleannetu neiu
ilma lastnud, kes wanamehega tahtis nalja
teha. Mind igatahes oli ta sellega petnud,
aga nüüd oli tutse eht.

Tekkis wahetaeg — arwatawasti kaalus
Topham wahetajal, kas kõit julge oli. Siis
läts ta jälle usse juurde ja pani ta oma taga
luffu.

See festis ainult minuti, aga sel minu-
til, sel ainjal minutil, Mag, oli rooja bril-
jant juba minu käes. Siis ronisin juure
kohwri peale ja olin afnaist wäljas.

Juurel oli mul kõwasti pihus. Meelbi-
nud oleks ta mulle ka, kui ta pennigi ei oleks
maksunud, nii aga jumaldasin teda. Ma piisstin
kети oma krae külge nii et briljant mu kaela libi-
ses ja ma tundsin tema musu omal ihul. Siis
lendasin mööda pimdeat korridori edasi, pör-
kasin vastu dekoratsioonitükke ja kukkusin
peaegu kaele teatriööblisele selga.

Siis kuulsin jooksupoijsi oma ees ja kadu-
sin veel õigel ajal asjade taha. Tema läts
wilistades mööda ja ma jõudsin lawa usse
juurde.

Tasakesi ja ettewaatlikult awasin ma usse
ja pöörasin, et teda oma taga kinni panna.

Ja —

Ja keegi hoidis ta vastu miru tahtmist
lahsti. Ei — ei, Mag, see ei olnud inimene,
see oli mälestus. Ta tõusis minu ette ja ta-
bas mind otse südamesse — mälestus õrnest,
mida Nancy Olden tunnub, kui ta esimest
korda sest ussest sisse oli astunud teadmusega,

et tal tõesti õigus oli lawaust karwitada, et
tema, Nancy, nüüd lawa munismaale kuul-
duis!

Seda ei tohi ja Tomile ialgi jutustada,
Mag. Tõota seda! Tema ei saaks sest aru.
Ta ei mõistaks seda. Ma ei juudaks talle
oma tundeid seletada, jama wähe, kui ma jul-
geksin talle oma tegutsemist üles tunnistada.

Panin usse kinni.

Aga mitte oma taga. Ei, ma jätsin tä-
nawa wälja, ja — Mag, ma panin sellega
igamesti kinni veel ühe teise usse, usse, mis
wälja wiib kõwerale teele. Käsi südamel, mis
lõhkemiseni põhus, lendasin tagasi, mööda
pikka korridori, läbi näiteseinete, Obermülleri
büroosse. Rahe käega rebisin ma oma krae
lahsti ja rebisin kaitki, mille küljes juur bril-
jant rippus, rebisin ta kaitki ühe nõksuga ja
wiskasin kõit see terve lpo temale puldi peale.

„Sumala pärast,“ kirjendasin ma, „ärge
tehke warastamist mulle ometi nii hirmus
kergeks!“

Ma ei tea, mis lähemal filmapilgul juu-
dis. Ma nägin, kuidas Obermülleri näoilme
poole tosinat sekundi sees pool tosinat korda
muutus. Wimats wõttis ta asja käte. Seal
rippus ta peene, kaffirebitud kети otjas nagu
juur, hülgaw weetilt, punetades, särades,
wärisjedes. Ka Obermülleri käed wärisjesid, kui
ta wiimaks briljandi pealt minu peale waa-
tas.

„Kas teate, et see wähemalt wiiskümment
tuhat wäärt on?“

Minu ei wastanud.

Ta tõusis ja astus pingi juurde, kuhu ma
olin wajunud.

„Mis Teil on, Olden? Kas ei ole Te
oma palgaga rahul?“

„Tahaksin heameelega Tomi jälle näha.
Ta on nüüd ju nii kaua — — maal,“ kar-
jusin ma.

„Sing Singis?“ *)

„Jah.“

„Waeene, wäite laps!“

Nüüd olin kadunud. Raastundega pole
ma harjunud. Ma nutsin ja nutsin, nagu oleks
meepais lahsti pääsnud. Kas tead, Mag, sel
filmapilgul jati mulle selgeks, et mul oli olnud
hirm, surmahirm Fred Obermülleri näo eest,
kui ta pilkawalt waatab, ta hääle eest, kui
ta sul oma kõrguse liha kontidelt maha rebib.
Ja nüüd see kontrast — nah, see oli lihtsalt
liig!

Aga kaineustus tuli kiilast ruttu. Ta tuli,
lady Gray näol, kes, lord Harold, Topham ja
pool teatriseltskonda taga, tuppna tormas.

*) Wangikoja nimetus Ameerikas.

„Briljant, vooja briljant!“ kriiskas ta. „Ta on ära! Ja teatritödlised ütlevad, uus, Olden, olla minu garderooibi poolt jootsmud. Ma teen ta wastutajaks —“

„Pst! Pst!“

Obermüller tõstis käed ja noogutas minu poole pead.

„Olden!“ kirjendas lady Gray. „Pidage ta kinni, Topham. Weatfin kihla, et tema briljandid warastaks, ja et nad weel praegu tema käes on.“

Topham jooksis minu poole, aga Obermüller peatas teda.

„Teie wõidaksite oma kihweo ainult poolikult, mu lady,“ ütles Obermüller lahkesti. „Ta on täiesti kõigist Teie ettewaatusabinõudest hoolimata ojanud selle briljandi omale wõtta —“

Mul oli, nagu tutuks maailm kofku. Ma waatafin talle otja. Et tema minu ära annanaks, ei oleks ma uskunud.

„— ja ta tõi selle mulle. Olin teda sellepärast palunud ja talle palka juurde panna lubanud, kui ta selle tüfiga Jaab hakkama. Sest ma teadsin küll, et Teie ial ei taha detektiivni wõtta, kui mina Teile ei näita, et wargus wõimalik on, millest meile kõigile palju pahandust wõiks tekkida.“

Ja ta andis lady Grayle briljandi kätte, mille järele kõik waast lahkusid. Mina läksin ka, aga ta sirutas mulle, kui temast mööda läksin, kae wastu:

„Nii jääb — saate suurema palga, arwan ma, Olden. Müüd olete jeda ka ära teeninud.“

Kas ta pole tore, Mag — läbi ja läbi tore, see suur mees, see Obermüller?

Ruues peatükk.

Ujun, et olin kõige õnnelikum inimene maailmas, Mag, kui rongile läksin; oli mul ju suur kordi täis häid asju Tomi jaoks kaajas. Olin ise pühapäewariides, sest ma tahtsin heameelega seal ülimal õngitjeda mõnda meest, kel wõti käes ja kes siis minu Tomile kõik hästi kergeks ja mugawaks pidi tegema.

Mis mul kõik Tomile oli jutustada! Jga üfsikut inimest meie teatrijt tahassin talle kopeerida, et talle löbu teha. Jga nalja, mida ma kuulnud, sestsaadit, kui eesriide taha kuulujin, olin ma tema jaoks meeles pidanud, sest mul oli hea mälu. Tundsin kõige uuemaid naljalaule ja ka waru. Wõisin talle kõige uuemaid kaarditunttükke näidata — neid olin õppinud õfimesest käest — professor Gaughwoutilt. Sa tead ju, kuidas Tom niisugust asja armastab. Wõisin talle ära seletada jaladusliku daami kadumise ja peeglilwa.

Ja Davidi ja Danieli punkingatantsu tundsin ka. Siis wiisin talle pilbid õpetatud hilgedest, juurest elewandistjeeniist, mademoiselle Picotte köietantsust ja wennaste Worodinide püramiidist.

Terwe kabaree-etenduse kojutuspausetega olin ma Tom Dorganile ette walmistanud. Mina sest lollusest juurt lugu ei pidanud — naljakas, kuidas inimene nina krimpsutab asjade üle, mille eest ta waremalt oma wäikse sõrme oleks ära annud. Aga Tom — ja mul oli tema jaoks kõik walmis, mu juure, ilusa Tom Dorganini jaoks, kel triibulised riided seljas ja kes ilma ilusate lofikideta, mis tal muidugi maha löigatud — ah!

Nii kaugele olin parajasti jõudnud oma mõtetega, kui seal rongis istusin, kui mul äkki kananahk üle ihu käis. Õfimesel filmapilgul arwasin ma, et see Tomi pilt on, nagu ta mulle waimus ilmus, nimelt niisuguse palja ümmarguse kurjategijapealuuga, mis wälja näeb nagu raswane furnupeatuu, mis mind kojutas. Aga see ei olnud põhjus. See oli —

Wõistata, Mag!

Moritway!

Meil oli mõlematel samal pilgul sama mõte, kui üksksteist nägime. Seda nägin temast. Ja mina mõtlesin, et tema seekord oli tahtnud olla liig kawal.

Ja, Mag, raske oleks otjastada, kumb meist enam oleks rõõmustanud, kui see õige oleks olnud. Ah, Moritwayga kofku puutuda teel Sing-Sing!

Ta tõusis ja tuli minu juurde kurja pilguga. Siis istus ta minu taha ja ütles tasakesti ja kummardades:

„Kas preili Omar tahab mõnele waefele Sing-Singis midagi ette lugeda? Ja kui pita aja peale oli kohtuotjus — tahtsin ütelda: kutsu?“

Mina ei wärisenud enam. Müüd olin ta wääriline wastane. Pikkamisi pöörasin ümber ja silmitsesin teda õige wiisaka, aga wähe kõrgi pilguga, nimelt sellega, mida Gray omas tüüks waestemaja eestseisufe daanile wastu wiskab. Selle aja oma otjast teeb ta kõige paremini; arwatawasti on lord Gray ema teda sellega mõõdnud.

„Kas tunnete minu õde, herra — herra —“ küüsin alandlikult.

Ta silmitses mind filmapilgu inestades.

„Kurat wõtku õde“ — ütles ta wiimaks. „Teid tunnen ma. Nat, ja rõõmustan koledassti, et lord ometi kõigest kawalusest hoolimata olete jisse kuffunud.“

„Teie efsite juuresti, mu herra“, wastasin ma autwäärilikult, aga piisut haawatult. „Mind

wahetatakse minu õega tihti ära, aga kui ma eeskütse selgeks teen, siis wabandawad herrad harilikult. On midagi paha, kui inimesel õde on, kes —"

Ma waatafin talle nutunäol ja murelikult wabiseval lõual otja.

Tema hirmutas.

„Kes waletab, sel peab hea mälu olema“, pilkas ta. „Preili Omar ütles, tema olla waelnelaps, kel kedagi sugulast pole. Kas Te seda enam ei mäleta?“

„Ütles ta seda? ütles Nora seda tõesti?“ hüüdsin ma waluga. „Milline waletaja ta ometi on! Ta tahtis ennast sellega wististi huwitawaks teha, et üffit on, ja selle läbi niisuguste herrade kaastunnet wõita, nagu Teie olete. Loodetawasti ei olnud ta Teie wastu nii tänamata, nagu lahke herra Latimeri wastu, enne kui see teist aru sai. Ta selle juures oli tal tema juures koht!“

Rõnge heameelega oleksin teda nüüd silmitse nud. Aga minu oja nõudis mahaloõdud silmil istumist — püha walu pilti. Mina olin ju hea, agar ja wihane õde, ja ehk ma küll Moritwayd ei kartnud, soowisfin ometi, et ta mind usuks, just sellepärast, et ta nii umbuslik, nii häbemata kawal ja wõidurõõmus oli.

„Kas tahate mulle ütelda, kuidas Teie õde wõis herra Latimeri waletama panna?“

„Herra Latimer — ja waletama! Ah, siis Te teda ei tunne. Tema ootas tol õhtul ette lugejamaat. Ta ei olnud teda weel enne näinud, ja kui Nora aeda astus —“

„Niipea kui ta enesele kellegilt oli kleidi muretsewad“.

„Jah — see oli majapidajanna kleit ja majapidajanna ei olnud sel õhtul kodus — siis arwas ta teda olewat preili Omarit.“

„Ah, siis polegi ta nimi Omar. Mis ta nimi siis õieti on?“

„Seda ei tahaks ma parem ütelda — kui Te seda paha ei pane“.

„Aga kui Latimer leidis, et tal briljandid olid — ta leidis need ju, eks ole?“

„Nora tunnistas ise talle kõik üles. Nora ei ole sugugi nii paha, kuidas —“

„Kui huwitaw! Aga Latimer jutustas ju teiseti. Ja Te ütlesite ju, et Latimer ei waleta“.

Ma kahwatafin — aga ainult seeksmiselt. Kas arwad, et ma enda lasen niisugusel mehel nagu Moritway kotti ajada? Ka siis mitte, kui ma tema poolt pandud lõhju oleksin läinud.

„Tema jutustas seda teist?“ hüüdsin ma.

„Jah. Latimer kirjutas proua Ringdonile, tema leidnud briljandid paashi kine taskust, mis waras maha jätnud“.

„No waadake jälle kord, milline paha komme waletamine on. Nora luiskas mulle siis

lihtsalt lõbu pärast. Ma ei tohi teda tõesti enam uskuda. Teie arwate siis, et tal wargusega ülbse midagi tegemist ei olnud? Loodame seda. Siis oleks tal üks patt wähem. On kurb asi, kui perekonnas üks niisugune inimene leidub“.

Laewas, kui kurb ma olin!

Ta waatas mulle otseti silma, aga ma andsin talle ta pilgu ilma pilgutamata tagasi. Ma olin ütlemata kurb oma kangekaelse õe pärast, ja ma wõin sulle tõendada, sel filmapilgul nägin ma wälja nagu püha, kuigi see minu elus ainus kord oli.

„Noh, ma nägin teda ju ka ainult widewikus“, ütles ta pikkamisi, kuna ta ise minu nagu silmitse. „Sgatahes olete kangesti oma õe sarnane, wõta wõi jäta!“

Rõng sõitis nüüd pikkamööda, ja ma tõusfin oma korwiga üles. Seisin just tema ees ja waatafin talle otseti näkku.

„Arwate?“ küsisin lihtsalt. „Kas ei arwa Teie ka, et see sarnadus enam ilmes ja hääles seisab? Moral on palju heledamad juuksed kui mul. Jumalaga“.

Ta silmitse mind, kui wälja astusin. Ma tundsin ta filmi oma jaki selja peal ja mul oli lange lust ümber pöördä ja talle pitka nina teha. Aga mulle tuli parem ja kindlam mõte. Ma ootasin, kuni rong jälle liikuma hakkas, siis astusin just ta akna ette ja andsin talle märku, et ta akna awaks.

Ta tegi seda.

„Arwasin, et siin wälja tulete“, hüüdsin ma. „Kas olete tõesti iisna kindel, et Teie Sing-Singi ei pea minema, herra Moritway“

Ma näen weel ta nägu, Mag, ja igatõrd, kui see mulle meelde tuleb, lämbun peaaegu naeru fätte. Olin teda tõesti jälle narinud. Juba üffi see kasus minu wäljasõidu, et teda olin osanud weel kord siisse wedada.

Ta igatahes, Mag, see oli ka kõik, mis ma wäljasõidust sain. Seft — kas oleksid sina Tom Dorgani niisuguseks lollpeaks arwanud? Ta on seal ju tulekust saadik niipalju käre teinud, et nüüd üffikus, pimedas kongis istub. Kuujuta enesele seda ette — Tom Dorgan!

Ma palusin, olin jäme, muftin, meelitafin, aga mina ei olnud esimene Nancy Olden, kes Sing Sing korra wastu wõideldes on kaotanud. Nad ei tahtnud tema jaoks asjugi, ta mitte tarwilisi, wastu wõtta. Ja nii pidin siis ma korwi ja kõik omad ilusad kawatsused Tom Dorgani lõbustuseks jälle wakkali kassa wõtma.

Rõgu tagasõidul walitses Tom minu mõtetes. On ta ärritatud, siis on ta tiiger. Nägin teda oma ees, wangis, üffi — ilma inimeseta, kellega ta oleks wõinud rääkida, filmata, millesse waadata, ja ei midagi tege-

mata — Tom, kes ial ei võinud tegutsmata elada! Järelnõtlemissiks polnud tal ial kalduvust ja ma ei ole ka ial teda ajalehte lugemas näinud. Milllega löi ta nüüd oma aja jurniks? Kas ei näe ja teda oma ees omas hädas, konutades, wandudes ja kirudes, üksi igaveses mustas pimeduses.

Ma ei jaffanud sellest pildist loobuda. Kuhu ma ial filmad pöörfin, igalpool järgnes ta mulle. Ja ikka tumedamaks näis ta muutuvat. Ta oleks võinud oma kättega kogu ilma ära kägistada, kui tal ainult kael oleks olnud — niisuguses helemuses pidi ta nüüd olema.

Ja kui ma seda enam ei suutnud välja kannatada, siis otjastasin millegi muu peale mõtelda.

Mõtlesin järele ja leidsin midagi.

Need olid ainult paar sõna Obermülleri juust: „Dlete seda ka ära teeninud.“

Lõpuks, Mag Monahan, ei ole see kogu aujuse kunst, millest niipalju jutlustatakse, mitte midagi iseäralikku. Si tarvisse midagi muud teha, kui mängu reeglite järele ja mitte nende vastu käia. Mind aeti sinna. Mõte juure Tomi peale, kuidas ta seal pimedas longis valmis oli kallale kargama, määsis mu kõhugustesse mõtetesse, nagu pildi hingest juures raamatus, kust Latimer oli ette lugenud. Ja enne kui dieti märkasin, tegi see mulle samapalju löbu selle üle järele mõtelda, kuidas ma „seda võiksin ära teenida“, kui mõnda wargust välja haududa. Mind on see ikka röömustanud, kui inimesi sain ninapidi wedada, ja nüüd oli mulle võimalus antud seda õigel wiisil teha.

Oliti nii süwenenud oma kavatsustesse, et rong enne wakkali jõudis, kui seda märkasin. Veel kord mõtlesin Tomi peale, selle waele wangis murdja peale, ja peletasin ta siis oma mõtetest. Mul oli nüüd muud teha. Ja siis läksin otjeteed ema Douth juurde.

„Üks tüdruk-lammaš, ema, on Sing Singi sõites selle korwi ära kaotanud ja Nancy Olden on selle leidnud; uşun, ta on palju wäärt.“

Tema naeris. Wana Douth ei lasse enesele selgeks teha, et armas Jumal isikus mitte ei warastaks, kui tal jels võimalus oleks. Ja Nancy Oldeni jagedasi võimalusi ta juba tunnab.

Miks ma talle waletsin? Mitte harjutuseks, seda wõid uskuda. Ta oleks wiimseini tõendini taubelnud, kui oleks teadnud, et see korra minu oma oli, aga warastatud asjade juures usub ta ikka veel midagi ootamatut leidwat. Sellepärast jätsin ta sellesse arwa-

misesse, et ma korwi olin wakkalis warastanud, ja me kaup läks kofku.

Raha eest, mis ta mulle andis, ostsin omale paruka. Ühel päewal, Mag, kui waba oled, pead ja tulema teda waatama. Ma ei ime-taks sugugi, kui ta sulle tuttav oleks. Ta on kofkupandud pikkadest, tugewatest punastest juustest, aga toreka wärwiga ja nii pikkadest — jah, nad wõiksid sinu omad olla, nii sar-nased on nad sinu juustele.

Siis läksin teatrisse, mõtsin oma waele-lapjekostüümi koju kaasa ja silmitsesin neid asju tundide kaupa. Kui õhtu jõudis, olin walmis „midagi teenima“.

Obermüller oli mulle ju kogu päewa priiks annud, ja ei Gray ega teised waeledlapsed ei olnud mind tagasi oodanud. Jah, sina häbemaba Mag, ma pidin seda salamahhi toime-tama. Siis teeks, et mulle teiste inimeste ninapidimedamine löbu teeb, peaaşjalikult aga, et ma tingimata enesele tahsin kord wõttu wõtta, kas see teistele meeldis, wõi ei.

Läksin omaš waelelapjekostüümis ja parukas teatrisse. Parukas nägi välja, nagu oleksin sellega maaganud ja ulatas kuni mu räbalas kleidi palistuseni. Kogu tee kuni teatrisse käisin just nagu sina. Kord, kui üks ajalehe-poisš mulle hirwitades „rebane“ järele hüüdis, hirwitasin ma talle näkku — just nii, kuidas sina seda ennem ajutuses tegid. Tõesti, Mag, ma tundsin enda nii tüelikult olewat Mag Monahani, et sinagi oleksid arwanud, et ma wõikse Mag oltu, kes esimest korda ajutuse eestseisusetuppa astus, kuni ma korraga lawale komistasin, oma sukabaelte peale maha kukusin ja katsusin juukseid näo eest korwale lü-tata.

W, Mag, Maq, armas Mag, kas oled ju kord näinud terwet maja, juure, arwustushimulise Baudeville-publikumiga täidetud teatrit ärkawat ja ühel heal minutil ootamatult naerima plahwatawat, et iga liikutuse juures, mis teeb, uuesti naeru kõhistada?

Rimm ja homm, tüdruk, need olid mõit-nud! Viiautasin ma ennast, siis mõirgasid nad. Seisin ma ühe jala peal ja sügas katkine sukabael nuu teist jalga — ja tead juba, kuidas, Maq — siis nad hirnufid. Hirwitasin ma, siis wingerdasiid nad naeru käes.

Kas saad aru, Maq, kas mõistad mind? Mina olin peaisik — lawa keskpunkt — mina, Nancy Olden. Ja kümme minutit ei tarwit-senud ma muud teha, kui nendega mängida. Tõesti, Maq, see on samuti kui warastamine; sama luugu, sama erutaw, sama waristaw, sama riskant, ainult et teine partei kaasa mängib ja sulle maffab ja weel röömus on, kui teda narritakse.

Kui eesriie langes, läks asi teijiti. Gray oma waestemajatüdrukutega — kõik puhtad ja aindufeta, kuidas seda teha — tormasid Obermülleri kallale, kes näitesteinte wahel seisis.

„Ma ei jää kauemaks siia“, kriistas Gray. „See on häbi, hirmus häbi. Kuidas julgete mulle niisugust tükki mängida, Fred Obermüller? Mii ei ole minuga weel eluilmaski ümber käidud — see määrdinud wilets olewus nii sisse komistada lasta ja mulle mitte ütelda, et te kõik selle lollu mängu ainult temale olite kofku seadnud! Ma leian kõik selle loo lihtsalt häbemata olewat. Unustasin oma wahesõna selle juures, mis minutipikkuse pause kõi. Kogu tükk on täna õhtul nii läbi kuffunud, et —“

„Et Te ruttu peate lauale ruttama ja kummaridama, Gray. Huu! Kuulete käre? On see alles applaus! Minge ometi!“

Ja Gray läks.

Mina? Mina ei ütelnud sõnatükki. Ma waatafin Obermülleri peale ja — tegin nii. Jah, Mag, ma pilgutasin talle silmi. Olin rõõmu pärast kui nare ja ei wõinud seda tege mata jätta.

Ja kas tead, mis tema tegi? Tead ja seda? No jah, ma tean, et karjun, ja Trohoniid wiskawad mu wälja — aga tema — Obermüller — tema — pilgutab wastu!

Siis tuli Gray jälle taha, ja publikumi hõfendamine ja karjumine, trampimine ja hüüdmine ei lõppenud ega lõppenud. Huu! Ma tundsin igast hüüdest lõpata lõbu. Seifin nagu waga kallekene, wõi õigemini nagu Mag Monahan, kui ta oli tubli keretäie saanud ja pärast ilusasti wait ja wiisakas oli. Mitte kätt ei lihoutanud ma, kui Obermüller ütles:

„Noh, Nance, seda olete awastasi ära teentud, Teie, wäike wawiseer! Aga see näitab jälle kord, et Fred Obermüller iial ei ole kasulikda otnud. Minult wõite mulle teinekord enne jutustada, mis tükki Te kawatsete. Noh, minae aga wälja, Teid ju mõeldaksegil!“

„Ah, Mag, kui Fred Obermüller midagi niisugust kellegile ütlesh!“

Ta andis mulle wäike mütsu. See oli nagu õrn silitus. Ja mina komistasin lauale.

Seitsmes peatükk.

Ja sellepärast, Marguerite de Monahan, soowin ma, et sa raha arisje paneksid. Nad wõitwad seda minugipärast rahulikult ebasi kutsuda Trohoniids, aga sina saad rahaga, mis sulle tahan anda, osariikuts. On sel muinasjutul kettwust, siis kingin sulle, mis sest kasu tuleb — umbes midagi diwidendi taolist —

jelle eest, et sind olen kopeerinud. Peaks aga maailm pea peale pöörduma, kui ta hulluks läheb wõi Nancy Oldenit enam ei armasta, siis on mulle sellega ka elukoht loodud.

Kas asi nii näib? Tont wõtku sind, ja wana öökull! Näib nii — noh, kuule, ja ma jutustan sulle, kuidas ta näib. Näib, nagu oleksid Gray ja suur roosa briljant ja kolm waestemajatüdrkut Nancy Oldenile ainult tagaseinaks.

Näib, nagu armastaks publikum minu hääle tooni peaaegu niisama palawasti, nagu mind ennast; igatahes samuti kui minu nähtust. Näib, nagu oleks ajakirjandus leidnud mu tähe, wõi üks wäike ajalehemees tuli mind interwjuwama — mind — mind — Nancy Oldenit!

Maali seda enesele ette, Mag! Ma wõtsin ta wastu omas waeselasjekostüümis Obermülleri juures. Ta pani mulle kõifkuuseid lolle küünusi ette, ja mina wastasin talle kõifjugu loulut, aga wi mõndaqi tött rääkisin talle waestelaste ajuti:sest ka. Mõtles ometi, tema ei teadnud sest midagi. Ja kuna me juttu weskime, pildistas mind üks maaler kõigis wõimalikkudes seifandites. See on ometi kõigil asjade lipp, mis?

Mis ja küll arwad, mis Tom Dorgan selle kohta ütles, kui ta „Siirtest“ poole, lehekülge leiaks Nancy Oldenist? Kuidas ta filmad järeksid! Waene Tom!... Noh, pole karta — ajalehti nad talle ei anna... Minu wana Tommy!

Mis, Mag? Mis ma jutustada tahtsin?

Ah ja — kuidas kõik näib.

Noh, näib nii, et truust — jah, suur, wägew T. E. — lihendus teatritrustile, loll lammas — ka sellest Nancy Oldenist, kellest ja ajalehtedest oled lugenud, on kuulnud. Sest ühel õhtul wiinisel nädalal, kui ma parajasti laualt olin tuinud ja publikum minu järele tänitas ja mõirgas, tuli Obermüller mulle näitesteinte taga wastu ja wiis mur oma erahüroosse.

„Miks?“ küpsin temalt teel.

„Seda näete küllalt warsti. Tulge aga kaasa!“

Ma tõmbasin sula üles ja läksin talle järele. Sa tead ju, mina ühewaatuslistes sukapaelu ei tanna ja sukad wajuwad mul ikka maha — nagu waremalt sinul, Mag. Ma tõmban nad ka siis üles, kui nad ei waju — nii on see mulle harjumuseks saanud.

Üks wäike, paljabeaga mehikene, kel wäikesed ribpuwad mustad wurrud, filmitses mind, kui sisse astusin. Ta hirtitas mu kostüümi üle ja siis mina üle.

„Ee, kema, väike tüdruk“, ütles ta läbi nina. „Mis maksab Teile siis Obermüller?“

„Ee, kema, väike mees“, ütlesin mina, kah läbi nina, „mis on Teil sellega tegemist?“

„Hei, Teie, Olden!“ mõirgas Obermüller, nagu oleksin läbi läinud ja ta katsuks mind jälle finni püüda. „Sellele herrale peate ilusasti vastama. Kas Te siis ei näe, et see surre L. L. esitaja on? Kas Te siis ei näe sündikaadi pühapaistet ta aumäärt pea kohal? See herra, Nance, on juur ja ainus Max Taufsig. Ta kütutab wägewad ja ülendab madalad — wõi, kus rääst juttu on, annab neile, kel on, ja wõtab neilt, kel midaagi ei ole, aga kes tulise heameelega midaagi tahaksid saada. Temal pole ei südametunnistust, ei siiskonda ega südant. Aga raha on tal ja jultuvust ja wõimust kumne eest. Ja lühidalt, ühe sõnaga, Teie ametit pidajatele on ta jumal. Langege tema ette põlwili ja suudelge ta saapaid — sündikaadijumalad kannavad neid — iseäi last-kingi — ja olae talle tänulik, kui ta seda enesele laskeb meeldida — Te ostitud väike naissolemus!“

Ma silmitsesin seda väikest mehikest. Wahapuna hakkas parajasti nüüd ta paljalt bealaelt, mil kookuspähkli kuu, laiali walauma.

„Teie olite alati naljakas wares, Obermüller“, ütles ta lahkesti. „Ja oma loomikuse nalja teete weel praegu heameelega. Kui Teile keel ei oleks nii teraw, siis oleks Teil enam sõpru ja wähem waenlasi — —“

„Sündikaadis, Teie jumalikus sündikaadis, eks? Noh, ma wõin aga hästi elada ilma — —“

„Te olete elanud, aga — —“

„Aga mis peab saama minu suremata hingest, armate? Tublid teatridirektorid, Nance, kui nad kui individuumid elamise lõpetawad ja taewa jõuawad — koonduwad truusti. Siis pole neil muud midaagi teha, kui nõobile wajuutada; kõit muu toimetah truust. — Buha — wastubaniid — niikuused kui Fred Obermüller, neeb lähewad sinna, kus palaad neile enam muret ei tee ja kus enam ei ole osakasu. Saam on seal, ja — noh, ühe sõnaga, seal pole midaagi. Kuhu nad satuvad. Ja ainult üks kujuk siisse — wastubaniija. Herra Taufsigi armates olen warsti nii kauget. Ja selle eest tahaks ta Teid, Nance, heameelea hoida lihtsast südamehadusest, ja sellepärast, et tal õige pill on näha, kust midaagi saada on. Piltuue teda tublisti, Nance, ärge seda odawasti tehke!“

Ma wanaasin ühe bealt teise beale, kuidas nad seisis, Obermüller suur, tuwet ja wihane, ta nähtawast heast tujust hoolimata (hundsini teda küllalt selgesti, et seda teada); väike mehike allarippuwate sumurkadega ja pilkatat

meest silmitsedes, kes küllalt tart polnud periwelt ujuma.

„Teie ei pea jät noorel neiu omalt poolt ka weel pead hoidma, Obermüller, ta kannab seda jula iseäi küllalt kõrgel. Mul ei ole mitte sugugi nõu ühele väikesele neiu, selle kõrwatagused maewalt kuivad, jumal teab mis pakuda. Mõni pisike asi wõib ta üks-kaks-kolm kütutada; ka on wäga wõimalik, et tal mitte küllalt talenti ei ole püüda. Aga me tahame talle heameelega wõimaluse anda. Sellepärast, ja et ta, kui tal kunstiga tõsi taga on, meie kaudu wõimaluse leiab tõusta, ei tartwisse ta weel mitte kõraele hobuse selga istuda.“

Obermüller ei ütelnud midaagi. Aga ta suu ja silmad awaldasid nüüd pilget ja ta pilgutatas mulle nüüd julgesti filmi, mis mehikese wihafeks tegi.

„Wält ja pauk!“ ütles ta läbi nina. „Ma räägin tõsiselt. Kui usute, et meil neidudest puudus on, sest et ma siia Teie wõidunud poodi tulin, siis kihutage see mõte peast jälle wälja. Teile wõib ta ju palju wäärt olla — wõrreldes Teie teiste hernehirmutistega; aga meile — —“

„Teil ei ole peasti, et Te ta saate, peasti on Teil, et teda mul ei oleks.“

„Õige. Meie taktika seisab selles, et me waenlase kätte ühtlasi kaarte ei jätta. Pahad jäägu talle. Häid ta aga ei saa, ja kahtlased — nagu see väike Olden siin — —“

„Selles efsite kõwasti!“ Obermüller pistis käed sügawale püstitastusse ja lihtas wäljatutwalt oma nurgelise lõua ette. „See väike Olden siin — ei ole sugugi kahlane. Ta on trumbikaart, kui teda aga dieti osatakie wälja panna. See ei kesta liig kaua, kuni Teie, kui ta omale saate — —“

„Lühidalt: mis maksab see huumi, mis tema wastu ilmutate?“ pilkas mehikene.

Obermüller waatas talle wihafelt otja, kuna mina alandlikult pomisesin:

„Minu leping kestab ju ainult kuus aastat!“

Sa oleksid pidanud nägema, kuidas nad õhtu hüppasid, Mag, mõlemad: väike wihast, suur imestuses.

„Lebing? Minul? — Nance Oldenil! Aga, Mag, wana laumas! Kust olin ma siis lepingu wõtnud? Teatridirektorid ei tee kuueaastaseid lepinguid naiswarastega, kes weel iial enne ei ole näitelawale saanud.“

Kui mehike kadus, algas Obermüller minuga beale:

„Mis Teil dieti ees on, Olden?“ küendas ta. „Teie olete mulle liig katwal; ma ei saa Teist arur ja lõpetan mängu. Noh, misuugused mõtted pesitewad Teil dieti targas peas?“

On Teil weel midagi tagawatral? Kas tahate talle oma suurt kuueaastast lepingut ära müüa ja kaju minuga jagada? Tema teeb seda — kui selts kord oma filmad Teie peale on heitnud, siis ei pühka ta enne, kui Teie tal kindel olete, ja et Te nende pakkumiseega nii kõrgilt ümber käite, see ärritab seda kampa weel enam. Maa kuidas, wälk ja pauk, teate seda? Ja kust wõtate selle julguse? Miisugune noor, wäike olewus liikkab L. L. ettepaneku lihtsalt kõrwale ja septsseb rahulikult oma kawatusti kümne dollari eest nädalas! Müüd wõt küll peab seda olema faks korda kümme, mis?"

"Just nagu arwate", ütlesin mina naerdes. "Maa miks ei kuulu Teie trusti, Fred Obermüller?"

"Miks ei kuulu Teie seltskonda, Nance?"

"Suu! — Sellewärrast, et seltskonnal eelarwamine on näppamise wastu, mis trusti kohta ei käi. Teate, herra Obermüller, nii en gros näpata, see on suurepärane äri. Miks ei ühine Teie nendega?"

"Sellewärrast, et trusti sarnaneb mereõitjatele pormel, kes ainult nii wõimad oma kohtadefele iäada, kui uppuiate kinnikahmawad käed cemale liikkawad. Kas wõite enesele ette kujutada, et niisugune mehike, kui Lawrig, kummardaks, et mind halastades parwetele aidata, selleks, et wõiksin kaju jagada?"

"Ei, aga ma wõin enesele ette kujutada, kuidas Te temaga maadlete, kuni tal rõõm oleks Teid beale wõtta, sest et Te ta muidu wette kiskute."

"Kui Teie oleksite direktor. Olden, siis oleksite wististi ju ammu seal sees, mis?" küsis ta naerdes.

"Noel kaatahes, iisakeis kus oleksin."

"Miks ei wõtnud Te siis Soussai ettepanekut wastu? Kas olite tõesti küllalt kowal —?"

"Olen kunstnik, herra Obermüller": ütlesin ma mademoiselle Nicotta (kõietantsianna) aktiõndina. "Minu ümber peawad olema inimesed, kes on waimu woolest sukulased —"

"Teie, ahmikene!" noeris ta. "Nii siis, kui Soussa tuleb lewinant õstma —"

"Siis ütelahe talle, et ta lähaks kus kural!"

Tema naeris. Tead, Maa, see suur mees on kui wäike pois, kui milleai üle rõõmustab. Sellewärrast teeb see mulle ka niipalju nalja, et teda wõin rõõmustada.

"Ja mina inestasin Teie äriwaimu!" ütles ta.

"Arwasin, et waimustatud olete sellest, kuidas ma mademoiselle Nicotte'i nii ilusasti kobeerisin."

"Noh — ja?"

"Miks ei kasuta Teie minu talenti? Minge ometi minuga mitmesugustese teatritesse ja laske mind kõiki suuri mees- ja naisnäitlejaid kopeerida. Teie juures on mul tuhat korda enam edasisaamise wõimalust kui fogu trusti juures. Need ei laskeki mind enam minu kombel mängida, seal peaksin ainult teiste kaaslane olema. Mga Teie —"

"Mga mina! Mind wõite sõrme ümber mäsvida, mis?"

"Weel — mitte!"

Ta kõhistas naeru. Mina arwasin, et ta mul müüd ju käes on, seal, kus ma teda püüda tahtsin. Suba nägin Nance Oldenit oma õhtuid mööda saatwat suurtes Broadway-teatrites, kui jooksupoiss Ginger kirjaga sisse tormas.

Tead ja, Maa, ma ei tahaks Obermüllerit heameelega omale waenlaseks saada, ja Nance Olden ei ole ju tõesti mitte kartlik. Mga wiis, kuidas ta seda kirja hambaid kiristades filmitseis, ja däämon ta filmis, kui ta nad jälle üles tõstis, kättid mind ometi imestusega selle üle, et ma julgeda wõisin temaga mõnikord nalja teha.

Ta oli minu juuresoleku täitsa unustanud; alles kui minema pöörasin, waatas ta üles.

"See oli suurepärane idee Teie poolt, Olden, lord Grand tema enesena ette lasta astuda — suurepärane!"

Ta hääl wärises wihas.

"Noh — ja?" ütlesin mina tujukalt. Tema ei widanud arwama, et niisugune suur wihaüht Nance Oldenit wõiks araks teha.

Mis ta dieti arwas? Üksna lihtsalt seda: jutt oli lord Harold Grand, ehklast lordist kukside taqast, kes oma lady, kes dieti ainult koorilaulja oli, omas autos teatrisse saatis, teda naan toaneitti riietumise juures aitas, lady ehklast kaenlas nagu suur neufundlandi koer tenta taqa jooksis, oma siqaretti pihalkult ja täis imestust suitsetas, kuna lady latwal wiibis, alati tema liidial nagu suur karu. Weider mees, see lord Harold. Tema on umbes nagu Tom Doraan, aga niisugune. Kellest mõistis ja otatus ja — jämedus wälja-aetud: Tom Doraan, kes eluaga peenes riides ümber jooksnud ja ainult häid päewi tundis — suur, puhas, ilus, rumal, heasüdamlik üleelusuurune poiss!

(Järgneb.)

Hindmõistatus

Nr. 19.

Ma tean ühte maja, mis väga hästi tehtud ja kus mitmed wõõrad mängiwad. Ei tuule ükski nende häält. Küll maadest maadesse liigub ta ja tema wõõrad temaga. Mis on selle maja nimi?

Lahendused tulewad saata 20. novembrini „Romaani“ talitusele (Tallinn, Niguliste t. 16). Digete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 22. Nende wahel loositakse ka wälja 3 aastakäiku „Romaani“ 1924. a. peale. „Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 16.

Kuritegija tee käib järgmiselt: 8a, 7a, 6a, 5a, 4a, 3a, 3b, 4b, 5b, 6b, 7b, 8b, 8d, 8e, 8g, 8h, 8i, 8k, 7k, 7i, 7h, 7g, 7e, 7d, 6d, 5d, 4d, 3d, 3e, 3g, 4g, 4e, 5e, 6e, 6g, 6h, 6i, 6k, 5k, 5i, 5h, 5g, 4g, 4h, 4i, 4k, 3k, 3i, 3h, 2h, 2g, 2e, 2d, 2b, 2a, 1a, 1b, 1d, 1e, 1g, 1h, 1i, 2i, 2k, 1k.

Digeid seletusi saatsid:

Tallinnaft: Joh. Anto, Rud. Alber, Paul Aljas, D. Alloe, Joh. Balder, Laine Beddi, Karin Dewis, Hans Ehrenbusch, Ilmar Edel, Wol. Hansmann, D. Johannson, Rud. Kirt,

Ed. Kruus, P. Ka-ja, L. Kuldnoff, Harald Kuusik, Joh. Krausberg, Dim. Lindorf, R. Lauer, Max Lasberg, Edm. Loorberg, Ernst Möllmann, Arnold Mäng, Ferd. Malkow, Wal. Nömm, Elmar Nipmann, Joh. Niidas, Karl Prejsraud, Viktor Puff, Paul Pärmann, Edg. Rosenbusch, Udele Rillo, Joh. Rennbaum, Juh. Reintam, Maria Rebaje, Paul Simonlager, A. Stern, A. Saarits, Karl Saarepera, Amanda Teimann, D. Timm, Ellh Taling, Walter Reichmann, Marta Lamberg, Wera Teimann, Karl Wibopuu, A. Uuz, E. Weske Arnold Wiser, A. Witjut, Selma

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Sindmõistatuse nr. 19 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Webermann, Alma Wellner, P. Wejilind, C. Waltin, Ed. Wanamölder, Johannes Zupping.

Tartust: Aleksander Entjon, Elfrieda Ehrlich, Rosalie Hint, Joh. Jõul, Karl Kerem, B. Lind, Ed. Pedajas, Hedwig Puijat, Melita Rezold, Tiibuje Jaak Tiibus, Harry Warik, D. Wõju.

Pärnust: lipn. Martin Glendt, Art. Kaje, Milda Küng, Willem Lipmann, Jaan Põldsam.

Walgast: Jaan Djetwe, Wl. Kulbin.

Wiljandist: Lujie Hiio, Otto Kullerfupp, J. Must, Arnold Sepp, A. Tuuts, C. Weste.

Narwast: Jakob Maas, Albert Prii.

Rõmmelt: L. K., Karl Müller, Johannes Dit, Johannes Sõerde, M. Pedaja.

Maalt: Carl Abram — Wõhmaast, Alide

Harju — Wana-Laitsnaast, A. Jänes — Laarest, pr. Katharina Kalbus — Torist, Arnold Kuff — Tarwastust, A. Lochmann — Türi-Milifust, J. Mark — Koerust, A. Wellin — Kurejaarest, Linda Ottas — Suure-Jaanist, B. Pärnits — Matskiwilt, A. Pitka — Paidest, J. Pecker — Hallistest, S. Radik — Sindist, Ewy Siiaf — Kadrinaast, Mikkel Schönberg — 3. juurt. rügemendist, T. Weigel — Ujerist.

Neist wõitjüd järgmised lahendajad igailks õiguse aastakäigu „Romaani“ peale 1924. aastaks:

Tiibuje Jaak Tiibus, Tartus, Rewade t. 1, krt. 1. Albert Prii, Narwas, Tallinna t. 1, krt. 6. C. Weste, Wiljandis, Jakobsoni t. 14.

„Romaani“ talitus,

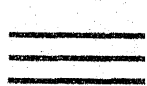
«Romaan'i» tellimishinnad on järgmised:

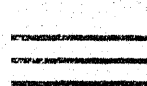
1923 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „ (6 Nr.)	M. 225.—
kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Tellige weel täna kohalikust postkontorist ilma iga lisamaksuta

ajakiri „ROMAAN“

Mida pakuvad meie sennised 16 romaani?

Ameerika naiskelm.

Lõbusal toonil jutustatud Ameerika juhtumiste-otsija neiu elu; põnew romaan.

Ameerika nisuwäljal.

Euroopa wäljarändajad, kes pole harjunud raske wõitlusega oma elu eest — töös ja reisul. Juhtumiste-otsijad ja töölustilised — mõlemad on siin esitatud.

Armastuse okastee.

„Laane laulusi“ tuntud H. Courths-Mahleri parem teos. Põnew ja kütkestaw.

Haaremi wõre tagant.

Hommikumaa salapärane elu ja karmid kombed. Üle teiste paistab silma noore Euroopa ohwitseri kuju, kes armastab muhameedilase tütarit.

India hauasammas.

Kauge tarkusemaa loodus, ilu ja rikkus esinewad selles romaanis sädewalt ja pillawas uhkuses. Filmina tuntud suurteos.

Kui mina kuningas oleksin!

Hulgus, rõõwel, mõrtsukas, naistemeelitaja — seda kõik on François Villon, kes on aga ühtlasi ka esimene Prantsuse kunstilaulik.

Kullikisa.

Insener Barra saladuslik leidus; selle warjamine, rõõwimine ja päästmine. Kriminaalromaanide autori Sven Elvestadi üks paremaid jutludest.

Laane laul.

Armastus sugulaste wahel, mis areneb lõpuks suureks ja meeldiwaks õnneks. Selle romaani poolt räägib asjaolu, et ta minewaaastasel ankeedil tunnistas meie lugejate poolt kõige paremaks jutuks.

Lutsiferi silm.

Surmaw fotograafia-kunst, millega häwitatakse suur anarhistide-kommunistide rõõwsalk. Ülesleidjaks on endine Wene suurwürstlinna, kes sellega kätte maksab oma isa piinad.

Must täht.

Nagu Robinson Crusoe lugu wanasti, niisama mõjub praegusel ajal Must täht. Mitte üksikul saarel, waid wangimaja katusel tuleb inimesel end toita ja katta. Tuntud kinofilm.

Pime Geronimo ja tema wend.

Wenna süü läbi on Geronimo oma nägemise kaotanud. Wend hoollitseb ta eest — selle pimedada mängumehes-kerjuse eest. Nii rändawad nad mööda maad. Siis sünnib kohutaw arusaamatus wendade wahel.

Punasel kaldal.

Saksa randlaste elu. Täis armastust ja wiha. Ilusad loodusekirjeldused wahelduwad elawa sündmustikuga. Suure osawõtu osaliseks saanud filmina „Rekordis“.

Russalka.

Kes ei tunne samanimelist mälestussammas Tallinnas. Esimest korda Eestis tõstetakse kätte selle laewaõnnetuse looli. Wene ajal keelatud kirjanduse hulka kuulunud romaan.

Saare õpetaja.

Noor õpetaja usub oma Jumalasse ja tahab luua üksikul saarel kalurite hulgas jumalariiki. Kuid tekiwad arusaamatused. Armastus ja mõjuwad loodusekirjeldused teewad sellest jutust ühe kirjanduslikuma romaani.

Wanne.

Oma ausõna õher — nii on selle romaani õnnelik õnnetu. Läbi kõitwa sündmustiku jälgib igaüks põnewa huwiga kangelase hingepiina awaldusi.

Wäike-Hvammur.

Kaugel Islandi saarel elawad inimesed sama waikist ja wähenõudlikku elu, kui meilgi kodus. Ka siin kaswawad waiksest ümbrusest suured ja õlendawad tundmused, kuid räägib ka samali ainelikkuse keel.

**Raamatukogudele, koolidele, seltsidele
ja kirjandusarmastajatele!**

Soovitame oma ajakirja

„Romaan“ 1922. aastakäiku,

mida veel mõnikümmend eksemplaari
—:— saada on —:—

**Kogu komplekt maksab 500.— marka ühes
koju kättesaatmisega.**

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Siiva
Mignon
Vanille
Kafewjnc.

Gasóe

Shokolaadi
Karbi
(shokolaadi)
Paberi
Dessert
Karamelli
Monpensier
Marmelaad
Pastilla jnc.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32

120